

Prof. Irenai Balčiūnienei – Gedimino ordino Karininko kryžius

Profesorei Irena Balčiūnienei 2018 m. vasario 15 d. Lietuvos Respublikos Prezidentūroje įteiktas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Karininko kryžius.

10 p.

Vytenis Almonaitis: „Atrodytume keistai, jei taptume „dabartistais“

Mažai kas žino, kad gydytojas odontologas ortopedas Vytenis Almonaitis dešimtmetį profesionaliai užsiima kendo kovos menu. Jau penkerius metus jis yra Vilniaus universiteto Studentų atstovybės kendo klubo vadovas.

22 p.

Diskusija Lietuvos Respublikos Seime

„Ar odontologijos praktika Lietuvoje atitinka visuomenės lūkesčius?“

Justinos Steponavičiūtės nuotraukoje: Lietuvos Respublikos odontologų rūmų tarybos narė dr. Rasa Račienė, Rūmų teisininkė Jūratė Goštautienė, Rūmų pirmininkas Alvydas Šeikus, pirmininko pavaduotoja Rima Adomaitienė.

Šių metų vasario 2-ąją Lietuvos Respublikos odontologų rūmai, kuriems vadovauja Tarybos pirmininkas Alvydas Šeikus, pakvietė Seimo narius, Vyriausybės atstovus, Sveikatos apsaugos ministerijos atstovus, Vilniaus universiteto ir Lietuvos sveikatos mokslų universiteto, kolegijų bei Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos atstovus į apskritojo stalo diskusiją, kurioje dalyvavo odontologai bei kiti asmenys, besidomintys visuomenės sveikatos, profilaktikos ir efektyvaus odontologinio gydymo klausimais.

3-4 p.

**„ODONTOLOGŲ RŪMŲ ŽINIOS“
KETVIRTINIS ŽURNALAS
2018 METAI, KOVAS NR. I (49)**

Leidėjas – Lietuvos Respublikos odontologų rūmai

Rašykite mums:

J. Jasinskio g. 16, Vilnius LT-03163
El. paštas: info@odontologurumai.lt
Skambinkite tel. 8 5 212 2510

**Lietuvos Respublikos odontologų rūmų
banko duomenys:**

Lietuvos Respublikos odontologų rūmai
Kodas 300038139, atsisk. sąskaita
LT097044060004285396
AB SEB bankas, kodas 70440

Redakcinė kolegija

Pirmininkė – doc. dr. A. Tutkuvienė,
Rūmų tarybos narė

Nariai:

R. Bagdonas, Lietuvos dantų technikų sąjunga
J. Dovydaits, Kauno kolegijos Medicinos fakultetas
Doc. dr. S. Drukteinis, Lietuvos endodontologų draugija
Prof. dr. A. Gleiznys, gyd. odontologas ortopedas
Dr. G. Janušis, gyd. burnos, veido ir žandikaulių chirurgas
P. Kalesinskas, Rūmų Tarybos narys
Prof. habil. dr. R. Kubilius, LSMU Odontologijos fakultetas
Dr. L. Linkevičienė, gyd. ortodontė
Doc. dr. T. Linkevičius, gyd. odontologas ortopedas
Doc. V. Mameniškis, Utenos kolegijos Burnos ir dantų priežiūros katedra
D. Mioldažienė, Lietuvos burnos higienistų draugija
Prof. dr. V. Pečiulienė, VU MF Odontologijos institutas
A. Puišys, gyd. periodontologas
V. Raslanienė, Rūmų Revizijos komisijos narė
T. Ravickienė, Lietuvos gydytojų odontologų padėjėjų asociacija
A. Šeikus, Rūmų tarybos pirmininkas
Prof. habil. dr. A. Šidlauskas, Lietuvos ortodontų sąjunga
Doc. dr. I. Vasiliauskiene, Lietuvos vaikų odontologų draugija
J. Žekonienė, Lietuvos periodontologų draugija

Redaktorė D. Baliutavičiūtė

Kalbos redaktorė L. Spetylaitė

Dizainas UAB DIZ.lt

Numerio autoriai:

D. Baliutavičiūtė, L. Beinorienė, dr. G. Janušis,
J. Goštautienė, J. Steponavičiūtė,

Dėl reklamos žurnale kreiptis

info@odontologurumai.lt

Spausdino

AB „Spauda“, Laisvės pr. 60, LT-05120 Vilnius
Tiražas 8500 egz.

Žurnalą platina

UAB „Verslo spaudos centras“, Žirmūnų g. 68, Vilnius
Kontaktinis asmuo:
Žygmantas Ivickas,
Mob. tel.: +370 67988668,
el. paštas: zygmantas@vscentras.lt

Gerbiamieji Odontologų rūmų nariai!

Pirmiausia noriu pasveikinti gausią odontologų bendruomenę gražiausios pavasario šventės – šv. Velykų – proga ir palinkėti, kad Prisikėlimo džiaugsmas lydėtų visus metus. Tegu su atbudusia gamta prabunda jausmai, nedingsta noras vykdyti savo, kaip medikų, pareigos padėti žmonėms būti sveikesniems.

Kaip bebūtų gaila, tačiau pavasaris – ir naujų rūpesčių metas. Odontologų bendruomenė pavasarį pasitinka su nerimu, nes nuo gegužės 25 d. pradėsime laikytis Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 2016/679, kuris bus taikomas visose Europos Sąjungos šalyse. Susipažinę su Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos pateikta informacija, parengsime Rūmų nariams bendrąsias rekomendacijas, kaip reikėtų pertvarkyti savo veiklą pradėjus taikyti Reglamentą. Kol kas siūlome susipažinti su 12 žingsnių programa, kurią rasite Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos puslapyje: <https://www.ada.lt/go.php/12-PASIRENGIMO-ZINGSNIU467>

Susidūrėme su naujais iššūkiais ir tvarkant atliekas. Lietuvos Respublikos aplinkos ministras 2017 m. spalio 5 d. įsakymu Nr. DI-819 pakeitė aplinkos ministro 2011 m. gegužės 3 d. įsakymą Nr. DI-367 „Dėl atliekų susidarymo ir tvarkymo apskaitos ir atskaitų teikimo taisyklių patvirtinimo“. Šių metų sausio 1 d. įstatymas įsigaliojo, tad atliekas šiemet tvarkome jau pagal naująją tvarką. Šis įsakymas nebuvo derintas su Lietuvos Respublikos odontologų rūmais, todėl, kaip visada, kyla daug klausimų dėl neadekvataus šio įstatymo nuostatų taikymo odontologijoje. Stengiamės, kad ši našta būtų sumažinta.

Vasario pradžioje odontologų bendruomenė savo narius ir valdžios atstovus į pakvietė diskusiją „Ar odontologijos praktika Lietuvoje atitinka visuomenės lūkesčius?“ Lietuvos Respublikos Seime. Palietėme itin daug temų – nuo odontologų rengimo problemų iki vaikų, senelių bei neįgalųjų burnos higienos, gydymo, protezavimo klausimų (apie tai skaitykite 3–4 psl.). Opiausia problema, kurią iškėlė valdžios atstovai, buvo odontologinių paslaugų kainos. Todėl Odontologų rūmai iš karto po konferencijos kreipėsi į Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybą ir prašė paaiškinti apie kainų reguliavimo (nustatymo) galimybes odontologijoje pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus. Iš Konkurencijos tarybos gavome atsakymą, kuriame teigiama, kad įstatymų leidėjas turi teisę priimti sprendimą reguliuoti prekių ar paslaugų kainas, tačiau toks valstybės įsikišimas gali neigiamai paveikti konkurenciją. Rašte teigiama, kad, prieš pradėdant reguliuoti kainas odontologijos paslaugų rinkoje, reikėtų įvertinti, ar aukštų kainų problemos neįmanoma išspręsti kitais, mažiau konkurenciją ribojančiais būdais. Konkurencijos tarybos nuomone, kainų reguliavimas yra laikomas viena konkurenciją ribojančių priemonių, todėl turėtų būti taikomas tik išimtiniais atvejais ir tik tuose sektoriuose, kuriuose kitos priemonės nėra tinkamos norimiems tikslams pasiekti. Galbūt tai padėtų didinant paslaugų apimtį valstybiniame sektoriuje.

Šiuo metu dėl sprendimų naujai tvarkyti atliekas ir asmens duomenis, tikėtina, gyventojams vėl brangs odontologinės paslaugos.

Taigi linkiu kantrybės, atidumo, atlaidumo kitaip maistančiam kasdieniniuose Jūsų darbuose.

Kadangi artėja mūsų kasmetinis kongresas, kuriame numatoma daryti Statuto pakeitimus, prašome dar kartą perskaityti Lietuvos Respublikos odontologų rūmų statutą. Lauksime pasiūlymų, ką reikėtų tobulinti. Savo pasiūlymus galite pateikti elektroniniu paštu info@odontologurumai.lt

Lietuvos Respublikos odontologų
rūmų tarybos pirmininkas
Alvydas Šeikus

P. S. Kai žurnalas jau buvo rengiamas spaudai, susitikome su Lietuvos Respublikos Aplinkos ministerijos atstovais, kurių prašėme rekomendacijų dėl naujojo atliekų tvarkymo įstatymo taikymo būtent odontologinėms įmonėms bei rekomendacijų joms parengimo, taip pat inicijavome minimo įstatymo pakeitimą dėl perteklinės naštos, tvarkant buitines atliekas ir jų kasdieninę apskaitą. Ketvirtiniame žurnale sudėtinga paskelbti operatyvią informaciją, tad sekite naujienas mūsų puslapyje www.odontologurumai.lt

AKTUALI INFORMACIJA

i Diskusija Lietuvos Respublikos Seime „Ar odontologijos praktika Lietuvoje atitinka visuomenės lūkesčius?“

Apskritojų stalo diskusijoje Seime išsakyti aktualūs klausimai.

Atkelta iš Ipsl.

Lietuvos odontologija žmogiškaisiais ir technologiniais resursais nenusileidžia seniausių Europos šalių odontologijai, tačiau odontologijos sektoriuje 27 metus – tiek, kiek gyvuoja mūsų valstybė – vis dar sprendžiamos tos pačios problemos. Mūsų jauna valstybė suteikė galimybę kurti privatiems odontologijos kabinetams, skyrė pakankamai lėšų specialistams rengti, bet visuomenė nėra patenkinta odontologijos paslaugų prieinamumu. 9 iš 10 odontologines paslaugas teikiančių įstaigų priklauso privačiam sektoriui ir tik likęs dešimtadalis – viešosios įstaigos. Valstybinis sektorius mažėja, o privačių įmonių neįmanoma reguliuoti laisvosios rinkos sąlygomis. Diskusijoje buvo bandoma išsiaiškinti, kodėl odontologinių paslaugų prieinamumas nėra toks, kokio tikimasi, taip pat perteklinio odontologų ruošimo Lietuvoje klausimai.

Lietuvos odontologai gali pasigirti tuo, kad odontologija į priekį žengia septynmyliais žingsniais – prieš du šimtus metų pradėjo kurtis odontologų draugijos, o šiandien Lietuvoje dirba 3 644 gydytojai odontologai. Gaila, kad tarp jų – tik 61 gydytojas vaikių odontologas.

Odontologai didžiujasi, kad kabinetuose stovi šiuolaikinė aparatūra, dirba puikūs specialistai, stažuojamasi geriausiuose pasaulio universitetuose

// Kodėl odontologinių paslaugų prieinamumas nėra toks, kokio tikimasi?

ir klinikose. Visai neseniai buvo parašyti du reikšmingi mokslo darbai: 2017 m. publikuotas dr. Rūtos Almonaitienės Vilniaus universitete pristatytas mokslinis darbas „Lietuvos vaikų veido, žandikaulių ir dantų raida“, kuris pripažintas geriausiu mokslo darbu, įdiegtu į praktiką, o 2016 m. Vilniaus universitete apginta Vilijos Berlin daktaro disertacija apie odontologų pasiūlos ir poreikio prognozę. Tiek mokslininkai, tiek gydytojai praktikai vieningai sutaria: gydytojų odontologų poreikis Lietuvoje visiškai patenkinamas, tačiau esama „pilkųjų zonų“, t.y. netolygus pasiskirstymas. Odontologams norėtųsi valstybinio požiūrio į odontologiją. Strateginės sveikatos priežiūros žmogiškųjų išteklių planavimo Lietuvoje 2003–2020 m. programoje įrašyta, kad pagrindinis planavimo tikslas yra užtikrinti, jog sveikatos apsaugos sistemoje dirbs reikiamas skaičius tinkamai parengtų specialistų. Reikia siekti, kad specialistų rengimas būtų vykdomas, remiantis po-

reikio tyrimais, yra parengti priėmimo į odontologijos studijas planai.

Apskritojų stalo diskusijos metu Seimo Sveikatos reikalų komiteto pirmininkė Asta Kubilienė pritarė, kad specialistų poreikis turi būti planuojamas. Tai yra numatyta Vyriausybės programoje. Pirmininkė pažadėjo, kad ir ateityje planavimas bus vykdomas. Internatūros atsiradimas leistų specialistams įgyti daugiau praktinių įgūdžių, dirbant regionų gydymo įstaigose. Tai taip pat padėtų mažinti atskirtį tarp didžiųjų miestų ir provincijos. Studijų kokybės vertinimo centras dar prieš trejus metus pateikė išvadą, kad išaugęs odontologijos studijų studentų skaičius kelia iššūkį programos įgyvendinimui. EUROSTAT duomenimis, praktikuojančių gydytojų odontologų skaičius 100 000 gyventojų per dešimt metų išaugo nuo beveik 70 iki 137. Per 2005 - 2016 m. laikotarpį gyventojų skaičius sumažėjo 15 procentų. ►►

◀ Vyriausybės programoje buvo numatyta, jog būtina skatinti vietos savivaldą investuoti į gyvenimo aplinkos kokybės gerinimą regionuose, suteikiant kokybiškas sveikatos apsaugos paslaugas. Tačiau vis dar neišsprendžiama specialistų trūkumo regionuose problema.

Diskusijos metu buvo analizuojama, kaip ruošiami specialistai, kiek jie kainuoja valstybei. Pažymėta, kad į odontologiją pasuka patys gabiausi abiturientai, tačiau baigę valstybei brangiai kainuojančius mokslus susiduria su problema: sunku įsidarbinti valstybiniame sektoriuje. Odontologija pamažu tampa verslu, nes mokslus baigęs odontologas priverstas steigti savo įmonę, kurioje dirba vienas ar dvi su kolega. Odontologijos paslaugų prieinamumą mažina tai, kad nors paruošiamas didžiulis kiekis specialistų ir jų konkurencija stipri, tačiau brangios medžiagos, patalpų įsigijimo ir išlaikymo kaštai neleidžia mažinti paslaugų kainų.

Valstybė turėtų laiduoti nemokamą odontologinę pagalbą labiausiai pažeidžiamoms visuomenės grupėms: vaikams, seneliams, neįgaliesiems, tačiau didelė problema – eilės valstybinėse gydymo įstaigose. „Atėjo laikas spręsti problemas iš esmės“, – sako Odontologų rūmų tarybos pirmininkas Alvydas Šeikus. Pasak jo, reiktų pagaliau apsispręsti, ar valstybė pajėgi užtikrinti odontologinės pagalbos prieinamumą valstybinėse gydymo įstaigose.

Gydytoja vaikų odontologė Rasa Račienė apskritojo stalo diskusijos dalyvių klausė, kas geriau: burnos ligų profilaktika ar dantų protezavimas? Pasak jos, esame bedančių tauta: jau kas antras trimetis gali „pasigirti“ turįs dantų ėduonį, tik kas penktas vaikas iki aštuoniolikos metų išsaugo visus sveikus dantis. Tačiau gydytoja vaikų odontologė pabrėžė, kad esame pajėgūs užauginti vaikų kartą be dantų ėduonies. Skandinaviai tai pasiekė per 20 metų. Tam reikia kelių kompleksinių priemonių: pradėti nuo nėščiųjų švietimo apie vaikų dantukus ir jų priežiūrą, įdiegti būtinybę vaikams apsilankyti pas gydytoją odontologą 1–4 kartus per metus, burnos sveikatos specialistus įdarbinti visose gydymo įstaigose ir visuomenės sveikatos biuruose.

Odontologai pasidalino gera naujiena: jau po poros mėnesių bus pradėtas pilotinis projektas, skirtas didinti odontologinių paslaugų prieinamumą proto ir fizinę negalią turintiems asmenims.

Pasak Odontologų rūmų tarybos pirmininko Alvydo Šeikus, odontologai nesiekia išskirtinių sąlygų neįgaliesiems, tačiau nori, kad jie nebūtų diskriminuojami dėl savo negalios. Odontologų planuose – mobilios odontologinės brigados, kurios vyks į pacientų namus atlikti pirminės burnos apžiūros. Siekiama, kad būtų įteisinta pacientų apžiūra ir diagnostika ne gydymo įstaigoje. Lietuvos neįgalųjų organizacijos „Viltis“ pirmininkė Dana Migaliova džiaugėsi tokia odontologų iniciatyva ir išreiškė viltį, kad 6 tūkst. globos įstaigose gyvenančių Lietuvos piliečių pagaliau turės savo dantų šepetukus. Mat neįgalieji dažniausiai tiesiog neturi dantų arba įpročio juos valyti.

Odontologų rūmų surengtoje apskritojo stalo diskusijoje prieita prie vieningos nuomonės, kad svarbiausia suprasti, jog valstybei pigiau užtikrinti dantų ligų profilaktikos vykdymą, nei vėliau finansuoti pacientų dantų gydymą ir protezavimą.

Planams įgyvendinti reikia ne tik Odontologų rūmų iniciatyvos – jėgas turi suvienyti ir Seimas bei Vyriausybė, taip pat Lietuvos piliečiai.

Dalia Baliutavičiūtė
Justinos Steponavičiūtės nuotraukos

Odontologų bendruomenė teigia, jog atėjo laikas spręsti problemas iš esmės.

Diskusijoje išsakyti opūs klausimai.

Lietuvos Respublikos odontologų rūmų tarybos narė dr. Rasa Račienė, Rūmų teisininkė Jūratė Goštautienė, Rūmų pirmininkas Alvydas Šeikus, pirmininko pavaduotoja Rima Adomaitienė, Tarybos narė Santa Miežinienė.

OptraGate®

Reklama. Užs. Nr. 2017/22

BURNOS PLĖTIKLIAI

Geriausia pagalba odontologams!

Tetric Evo Ceram®
Universalus Nano
Hibridinis kompozitas

Arba galite rinktis visų atspalvių Tetric Evo Ceram®
Assortment 8x3 g.

Skirtas aukštos kokybės standartinėms restauracijoms priekinių ir krūminių dantų srityse.

Te-Econom Plus®

IPS Empress® Direct

Patikima sistema, taupanti Jūsų laiką!

Naujausias presuotos keramikos tvirtumo kompozitas.

IPS e.max®

Aukščiausios kokybės estetika tik su

UAB „KRĖVA“ kviečia gydytojus – odontologus dalyvauti kursuose, rengiamuose
IVOCLAR – VIVADENT,
Mokomajame centre

LICHTENŠTEINE

Tema – „Danties atstatymas tiesioginėmis bei netiesioginėmis bemetalės keramikos restauracijomis, cementavimas bei kiti darbai.

Programos teirautis elektroniniu paštu info@dental.lt arba tel nr. 869952222.
Artimiausi kursai 2018m. balandžio 23-25 dienomis, anglų kalba.

Vietų skaičius ribotas.
Išduodami galiojantys sertifikatai.

KRĖVA

oficialus "Ivoclar Vivadent" atstovas Lietuvoje

Tel. (8~37) 750057, Mob.(8~6 99) 52222
El.paštas: info@dental.lt

ivoclar
vivadent®
passion vision innovation

G-CEM LinkForce™ iš GC

Dvigubo kietėjimo adhezinis cementas

Stiprumas ir estetika
vienoje sistemoje ir
visoms indikacijoms

Tai pirmas GC adhezinis cementas visoms indikacijoms: nuo įklotų/užklotų, vainikėlių ir laminačių iki CAD/CAM restauracijų, nesvarbu iš kokios medžiagos pagamintos, -cirkonio, ličio disilikato, metalo ar hibridinės keramikos.

Saugus adhezinis cementavimas klinikinėse situacijose užtikrinamas dėl trijų bazinių elementų

- G-Premio BOND jungiasi su visų rūšių preparacijomis: su danties audiniais, metaliniais ar kompoziciniais kultiniais įklotais ir atramomis
- G-Multi Primer jungiasi su visų rūšių restauracijomis
Stabili cheminė adhezija su visais paviršiais, net ir taurių metalų
- G-CEM LinkForce kompozitinis cementas pasižymi stipria jungtimi, plonu sluoksniu, spalvos stabilumu, netirpsta burnos skysčiuose
Visoms indikacijoms-universalus be išimčių adhezinis cementavimas

Kietinti šviesa, ar laukti kol sukietės savaime (chemiškai): pasirinkimas jūsų

- Efektyvus savaiminis kietėjimas,-
naudingas cementuojant neskaidrias, storas ar metalines restauracijas
- Optimalus dervinio cemento kietėjimas šviesoje,-
idealiai tinka laminačių cementavimui
- Dėl labai plono adhezyvo Premio Bond sluoksnio cementavimo procedūra yra lengvesnė, nes po sukietinimo šviesa susidaręs plonas 3µm adhezyvo sluoksnis netrukdo tiksliam cementuojamų restauracijų pozicionavimui

Estetiškas ir stabilus laiko bėgyje

- 4-ios cemento ir bandomųjų pastų spalvos visiems poreikiams
- Natūrali, kaip danties audinių, fluorescencija
- Pasižymi spalvos stabilumu

GC konsultantas

dr. Valdas Vilkinis

v.vilkinis@nordic.gceurope.com

mob. +370-6-9928814

RENGINIAI

Šv. Apolonijos – odontologų ir jų pacientų globėjos – paminėjimo diena

Išklaušę šv. Mišių Kauno šv. Apaštalų Petro ir Povilo arkikatedroje bazilikoje, įsiamžiname bendroje nuotraukoje.

2018 m. vasario 9 d. paminėjome Tarptautinę odontologų dieną, švenčiamą visame pasaulyje. Krikščioniškasis pasaulis vasario 9 d. mini kankinę šv. Apoloniją, gyvenusią III amžiuje Aleksandrijoje. Šv. Apolonija iš pradžių buvo laikoma dantų skausmą kenčiančiųjų globėja, o XVIII a. garsaus prancūzų chirurgo-odontologo P. Fušaro iniciatyva pradėta laikyti gydytojų odontologų globėja. P. Fušaras siekė, kad sugedę pacientų dantys būtų ne šalinami, kaip buvo įprasta tais laikais, bet gydomi ir atkuriami.

Laikydami ilgamečių tradicijų, Lietuvos Respublikos odontologų rūmai (toliau – Rūmai) organizuoja iškilmingą Tarptautinės odontologų dienos minėjimą, kurio metu apdovanojami iškiliausi, labiausiai profesinėje, mokslinėje ir visuomeninėje veikloje nusipelnę gydytojai odontologai ir burnos priežiūros specialistai. 2018 m. vasario 10 dieną didžiausia ir reikšmingiausia odontologų bendruomenės šventė – Tarptautinė odontologų diena – buvo minima Kaune.

Minėjimas prasidėjo Kauno šv. apaštalų Petro ir Povilo arkikatedroje bazilikoje. Šv. Mišias už odontologus ir pacientus aukojo LSMU ir Kauno klinikų vyr. kapelionas Artūras Jagelavičius, ištrauką iš Šventojo Rašto skaitė Rūmų Kauno teritorinio skyriaus vadovė Ramunė Kiaunienė, visuotinę maldą – dr. Juozas Jonaitis.

Iškilmingą odontologų profesinės dienos renginio dalį pradėjo Rūmų tarybos pirmininkas A. Šeikus, kuris priminė bendruomenei šv. Apolonijos – odontologų ir jų pacientų globėjos – istorinę reikšmę bei šių dienų aktualijas, su kuriomis susiduria Lietuvos Respublikos odontologų rūmai.

„Matome, kaip nejauku, kai tvyro tylą. Lietuvos Respublikos odontologų rūmai šiuo metu su tokia valstybės tylą ir susiduria. Odontologijos praktikos įstatymas, prie kurio tiek daug dirbama, derinama ir bendradarbiaujama su kitomis valstybės institucijomis, vis atidėliojamas, o Medicinos praktikos įstatymas jau priimtas. Nacionalinė burnos sveikatos programa nevykdoma, Lietuvos piliečiai nepatenkinti paslaugų prieinamumu, vaikų dantys protezuojami, neįgalieji ar asmenys, turintys negalią neturi vienodų sąlygų odontologinėms paslaugoms gauti. Valstybėje odontologijos klausimu tvyro nejauki ir nebyli tylą“, – sveikinimo kalboje sakė Rūmų tarybos pirmininkas A. Šeikus. ►►

Renginio akimirka.

Šv. Mišių susikaupimas.

Savo pasirodymu odontologų bendruomenę pagerbė Nijolė Narmontaitė.

Šv. Apolonijos statulėlę Rūmų pirmininkas Alvydas Šeikus įteikė prof. dr. Alvydui Gleizniui.

◀ Rūmų bendruomenei Tarptautinės odontologų dienos proga puikios sveikatos ir gyvenimo džiaugsmu pulsuojančios energijos linkėjo Rūmų Garbės narė Ramunė Navickienė, susirinkusius pasveikino ir 2000 m. Šv. Apolonijos apdovanojimų laureatas dr. Juozas Žilinskas.

Gražios šventės metu už ilgametę aktyvią profesinę veiklą, dideles pastangas, nuosirdų ir prasmingą darbą buvo pagerbti nusipelnę savo srities specialistai, kuriems įteikti Rūmų padėkos raštai. Apdovanoti: gydytojo odontologo padėjėja Audronė Barasienė, dantų technikas Vytautas Čeplauskas, gydytoja odontologė Meilutė Gricienė, gydytoja odontologė Ramutė Matulevičienė, gydytoja odontologė ortopedė Gaivilė Pileičikienė, gydytojo odontologo padėjėja Bronislava Skrebiienė, gydytoja odontologė Jūratė Sutkienė, gydytojo odontologo padėjėja Asta Šimašienė, gydytoja odontologė Lina Vaškelytė, gydytoja odontologė Vilma Verseckienė, gydytoja odontologė Jurgita Zakarevičiūtė, gydytojas odontologas, gydytojas odontologas ortopedas Gediminas Žekonis, gydytoja odontologė Ingrida Ivaškevičienė, gydytoja odontologo padėjėja Virginija Laukienė, gydytojo odontologo padėjėja Svetlana Nazimova, gydytoja odontologė Kazimiera Paršeliūnienė, gydytojo odontologo padėjėja Janė Vaitiekūnienė, gydytoja odontologė Irena Vilkienė.

Renginio metu padėkos raštu už 2017 m. geriausią klinikinę publikaciją žurnale „Odontologų rūmų žinios“ – „Hemofilija sergančių asmenų burnos ligų profilaktika ir gydymas“ – apdovanoja gydytoja vaikų odontologė dr. Rūta Žaliūnienė. Publikacija buvo paskelbta 2017 m. ketvirtame „Odontologų rūmų žinios“ žurnalo numeryje.

Tarptautinės odontologų dienos minėjimo metu padėkos įteiktos ir 2017 metų Rūmų rėmėjams ir partneriams: UAB „BLOK laboratorija“, UAB „Orivas“, AB „GC Nordic“, UAB „GlaxoSmithKline Lietuva“, „Medochemie Ltd“, UAB „KRKA Lietuva“, UAB „Berlin Chemie Menarini Baltic“, UAB „Ringitas“.

Aukščiausias gydytojo odontologo profesinės veiklos įvertinimas – Šv. Apolonijos apdovanojimas – Tarptautinės odontologų dienos minėjimo Kaune metu buvo įteiktas profesorius, mokslų daktarui, gydytojui odontologui ortopedui Alvydui Gleizniui.

Profesorius Alvydas Gleiznys per 40 metų uoliaus ir nuoseklaus darbo tiek praktinėje, tiek mokslinėje srityse pelnė mylimo, gerbiamo, patikimo, aukštą profesinę kvalifikaciją turinčio žmogaus statusą. Profesorius Alvydas Gleiznys skaito paskaitas LSMU Odontologijos fakulteto studentams, veda gydytojų odontologų ortopedų profesinio tobulinimo kursus, skaito pranešimus gydytojų odontologų konferencijose. Taip pat yra LSMU Odontologijos fakulteto tarybos narys. Įspūdinga profesoriaus ne tik mokslinė veikla, bet ir aktyvus dalyvavimas odontologų bendruomenėje. Profesorius niekada neatsisako padėti kolegoms, jo linksmas bendravimas visiems palieka geras emocijas.

Vasario 10-ąją Kaune kartu buvo pagerbti ir pasveikinti labiausiai nusipelnę burnos priežiūros specialistai.

Geriausio burnos higienisto apdovanojimas renginio metu buvo įteiktas burnos higienistei Kristinai Paužienei, kuri nuosekliai vykdo praktinę burnos higienisto veiklą privačiose klinikose, taip pat dirba pedagoginį darbą Kauno kolegijos Burnos sveikatos katedroje. Ji yra autoritetinga, kompetetinga, supratinga pedagogė, aktyviai dalyvaujanti katedros veikloje Lietuvoje ir už jos ribų. Jos entuziazmas, taktiškumas, kūrybiškumas, darbštumas – užkrečiantys. Kristina Paužienė skatina studentų dalyvavimą mokslinėse konferencijose, ugdymo įstaigose, moks-

lo festivaliuose. Kartu su studentais ji organizuoja Pasaulinę burnos sveikatos dieną, rengia projektus mokyklose ir ikimokyklinėse įstaigose, bendruomenės sveikatos mugės. Skatina studentus prisijungti prie miesto iniciatyvų rengiamų festivalių, tokių kaip „Erdvėlaivis Žemė“, kur buvo pristatytas Kauno kolegijos studentų darbas „Periodonto vizualizacija 3D grafika“. Visą laiką ji pasižymi iniciatyvumu, organizuotumu, veiklumu, kruopštumu.

Gydytojo odontologo padėjėjo nominacijos laureate tapo Angelė Rusonytė. Ši darbšti, aktyvi, kruopšti, atsakinga sau ir kitiems, profesionali, disciplinuota, paslaugi, nuoširdi, komunikabili odontologo padėjėja dirba privačiose klinikose. Ji visada besišypsanti, mokanti išklaudyti, patarti, kelianti sau aukštus reikalavimus specialistė. Angelė visada maloniai bendrauja su kolektyvu, pasiūlo savo pagalbą, yra atsidavusi savo profesijai. Angelė Rusonytė aktyviai dalyvauja Rūmų Vilniaus teritorinio skyriaus ir visuomeninėje veikloje. Nuo 1999 metų yra Lietuvos gydytojų odontologų padėjėjų asociacijos tarybos narė, aktyviai padeda organizuoti seminarus. Nuo 2004 m. iki 2012 m. (dvi kadencijos) buvo išrinkta į Odontologų rūmų Garbės teismą. Angelė domisi odontologijos naujovėmis, dalyvauja konferencijose, tarptautiniuose kongresuose kelia savo profesinę kvalifikaciją.

Šventės metu susirinkusius svečius savo pasirodymu pagerbė aktorė Nijolė Narмонтaitė.

Dėkojame Rūmų Kauno teritoriniam skyriui už puikias, neišdildomas akimirkas ir gražią šventę.

Justina Steponavičiūtė
Autorės nuotraukos

Su šv. Apolonijos apdovanojimų nominantais įsiamžino ir juos sveikinusieji.

Labiausiai savo profesijai pasišventę odontologai apdovanojami Rūmų padėkos raštais.

TOBULĖKIME SU PASAULINIO LYGIO MEISTRAIS

NUO SLUOKSNIUOJAMOS IKI PILNO KONTŪRO
CIRKONIO KERAMIKOS: ESTETINIAI
REZULTATAI SKAITMENINĖJE EROJE

TIESIOGINIŲ, PUSIAU TIESIOGINIŲ IR
NETIESIOGINIŲ ESTETIŠKŲ RESTAURACIJŲ
ĮVALDYMAS. SKAITMENINĖS TECHNOLOGIJOS
IR BIOEMULIACIJOS PRINCIPAI

AKI YOSHIDA
Gnathos Dental Studio,
Bostonas, JAV
2018 m. balandžio 13-14 d.,
Vilnius

PASCAL MAGNE
Pietų Kalifornijos
universitetas,
Los Angeles, JAV
2018 m. birželio 23 d.,
Vilnius

KVIEČIAME REGISTRUOTIS: +370 657 62986;
mokymai@prodentum.lt
WWW.PRODENTUM.LT/MOKYMAI

DIDŽIUOJAMĖS

Prof. Irenai Balčiūnienei – Gedimino ordino Karininko kryžius

Lietuvos Respublikos odontologų rūmai nuoširdžiai sveikina prof. Ireną Balčiūniene, kuriai 2018 m. vasario 15 d. Lietuvos Respublikos prezidentūroje įteiktas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Karininko kryžius. Šiuo Lietuvos valstybės ordinu Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu apdovanojami nusipelnę Lietuvai asmenys, pasižymėję uoliu ir sąžiningu darbu valstybinėje tarnyboje ar visuomeninėje veikloje. Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino šventė yra Vasario 16-oji – Lietuvos valstybės atkūrimo diena.

Prof. Irena Balčiūnienė 1948–1952 m. mokėsi Šiaulių 4-ojoje pradžios mokykloje, 1952–1959 m. – Šiaulių 5-ojoje vidurinėje mokykloje, 1959–1964 m. studijavo Kauno medicinos instituto Stomatologijos fakultete. 1964–1969 m. dirbo Kelmės centrinės ligoninės gydytoja stomatologe, 1969–1973 m. – Vilniaus 3-iosios klinikinės ligoninės gydytoja stomatologe, 1973–1977 m. – Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Fakultetinės chirurgijos katedros asistente, 1977–1989 m. – Vilniaus universiteto Gydytojų tobulinimosi fakulteto Stomatologijos katedros docente, nuo 1990 m. Vilniaus universiteto profesorė, 1990–2002 m. vadovavo Vilniaus universiteto Stomatologijos klinikai, 2002–2007 m. – profesorė,

Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Odontologijos instituto direktorė, 2008–2016 m. – profesorė, Vilniaus universiteto ligoninės Žalgirio klinikos gydytoja vaikų odontologė-konsultantė.

1975 m. Kauno medicinos institute apginta medicinos mokslų kandidato (dabar daktaro) disertacija „Gilaus karieso gydymas aloe ir propolio pastomis“.

1987 m. Maskvos valstybiniame M. V. Lomonosovo universitete apginta daktaro (dabar – habilituoto daktaro) disertacija „Senujų ir dabartinių Lietuvos gyventojų odontologija“.

1991–1997 m. – Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Gydytojų stomatologų atestavimo komisijos pirmininkė, 1991–1997 m. – Lietuvos neetatinių vyriausioji stomatologė, 1993–1997 m. – Lietuvos stomatologų sąjungos pirmininkė, 2001–2006 m. – Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Burnos sveikatos programos koordinavimo tarybos pirmininkė, 2001–2007 m. – Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos specialistė konsultantė vaikų odontologijai, 2003–2007 m. – Lietuvos mokslo tarybos biomedicinos mokslų srities ekspertė, 2006–2009 m. – Lietuvos mokslo premijų skyrimo komisijos narė.

Profesorė yra 7 monografijų, per 30 vadovėlių ir mokymo priemonių, per 600 mokslo ir mokslo populiarinamųjų straipsnių autorė, benrautorė, sudarytoja ir mokslinė redaktorė, perskaitė per 200 pranešimų ir paskaitų Lietuvos ir įvairių pa-

saulio šalių konferencijose, vadovavo 10 sėkmingai apgintų daktaro disertacijų, buvo 32 disertacijų doktorantūros ir habilitacijos komitetų narė ar oponentė.

Prof. Irena Balčiūnienė nustatė lietuvių odontologinį tipą, jo genezę, vietą Europoje, sudarė Lietuvos etninės odontologijos žemėlapi, ištyrė kramtomojo aparato ligas nuo akmens amžiaus iki šių dienų. Darbo rezultatai buvo pristatyti kongresuose Lietuvoje ir užsienyje, parašytos ir išleistos monografijos.

Organizavo ir aktyviai dalyvavo įdiegiant burnos ligų profilaktikos programą Lietuvoje, pasiūlė ir įgyvendino dantų silantavimo programą vaikams, inicijavo ir tarpininkavo organizuojant akcijas „Burnos sveikatos mėnuo“ Lietuvoje. Apie dantų ligų profilaktiką išleido 12 mokomųjų knygų, įvairiuose visuomenės švietimo leidiniuose paskelbė daugiau kaip 120 straipsnių.

Iničiavo burnos higienistų rengimą Lietuvoje (šiuo metu jų dirba 1001). Vilniaus universitete 1996 metais atkūrė Odontologijos studijas, kurios sovietų buvo nutrauktos 1950 metais.

Roberto Dačkaus (Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos) nuotr.

Valstybės apdovanojimų įteikimo ceremonijoje – VU Žalgirio klinikos vyr. gydytojos pavaduotoja Zita Urbonavičienė, prof. Irena Balčiūnienė, Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė, Lietuvos Respublikos odontologų rūmų tarybos pirmininkas Alvydas Šeikus.

Lietuvos vardo garsinimas tarptautinėje erdvėje

Prof. Irena Balčiūnienė - Tarptautinės odontologų federacijos (FDI) Patarėjų tarybos narė 1996–1999 m., Tarptautinės odontologų federacijos Odontologijos vystymo programos ekspertė 2000–2005 m. VI pasaulinio kongreso, skirto profilaktinei odontologijai, Tarptautinės konsultantų tarybos narė. Keiptaunas, 1996–1997 m. Tarptautinės odontologijos akademijos (Academy of Dentistry International) Garbės narė nuo 1997 m.

1999 m. Londone Tarptautinės vaikų dantų gydytojų asociacijos buvo įvertinta trečiojo laipsnio diplomu už dantų edukacines profilaktikos įgyvendinimo būdų pristatymą Lietuvoje.

1999–2008 m. dirbo Europos vyriausiųjų odontologijos specialistų (The Council of European Chief Dental Officers) taryboje, kurioje nuolat buvo pristatomi pasiekimai Lietuvos odontologijoje ir dantų ligų profilaktikos eiga.

Europos DENTED ir DentEdEvolves programų ekspertė, 1999–2005 m.

Po 2000 m. vasario 12–16 d. Europos Sąjungos DentEd (Dental Education) komisijos atlikto patikrinimo, Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Stomatologijos klinika buvo įtraukta į 16-kos geriausių odontologijos studentus ruošiančių bazių sąrašą Europoje.

Rygos Stradins universiteto Odontologijos tarybos ekspertė, 2004–2009 m.

Latvijos universiteto odontologijos studijų eks-

pertė, 2014 m. Po ekspertizės išvadų Latvijos universitete atgaivintos odontologijos studijos.

Už aktyvų dalyvavimą Liublino (Lenkija) universiteto mokslo komitetų ir mokslo darbo veikloje, 2012 m. suteiktas nusipelnusios Liublino universiteto profesorės vardas.

Apdovanojimai

Lietuvos valstybinė premija (dabar Lietuvos mokslo premija) už darbų ciklą „Lietuvių etninės antropologijos pagrindų sukūrimas“ (1975–1988). 1989 m.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos antroji premija už vadovėlį „Vaikų ligos“, parengė A. Raugalė, Vilnius: Gamta, 2003, T. II.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. K-286 suteiktas Nusipelnusio Lietuvos sveikatos apsaugos darbuotojo vardas ir įteiktas Nusipelnusio Lietuvos sveikatos apsaugos darbuotojo Garbės ženklas.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. vasario 15 d. įsakymu Nr. K-92 suteiktas Nusipelnusio Lietuvos gydytojo vardas, diplomai ir įteiktas Nusipelnusio Lietuvos gydytojo Garbės ženklas.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Padėkos raštai už darbą Lietuvos žmonių sveikatos labui 1996 m., 2001 m., 2002 m., 2006 m., 2009 m., 2015 m.

Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos Padėkos raštas 2016 m.

DOVANŲ KUPONAI JUMS

Reklama. Nr. 2018/7

hifamed.lt
El. parduotuvė

medita
MEDICINOS ĮRANGA

Parduotuvė-salonas Medicinos priemonės ir sveikos gyvensenos produktai

- ✓ Medicininiai rūbai ir avalynė
- ✓ Medicinos technika
- ✓ Produktai pirmajai pagalbai
- ✓ Maisto papildai
- ✓ Kosmetika
- ✓ Higienai
- ✓ Sportui
- ✓ Vaikams
- ✓ Kelionėms
- ✓ Sergantiems diabetu
- ✓ Šeimos planavimui
- ✓ Slaugai
- ✓ Savikontrolei

Parduotuvė-salonas
P. Baublio g. 2A LT-08406 Vilnius
Tel. +370 650 71 110

Darbo laikas:
I-V nuo 8:30 iki 17:00

KONGRESO PROGRAMA

Lietuvos Respublikos odontologų rūmų narių rūmų tarptautinio kongreso „Mokslo pažanga“

2018 m. gegužės 25 d.

Nemuno salė	
Sesijos laikas	Programa
10.00–10.15	Kongreso atidarymas
10.15–11.00	„Kolegų tarpusavio bendravimo ypatumai“. Dr. Ieva Šidlauskaitė-Stripeikienė, Kaunas, VDU
11.00–13.00	Igaliotinių konferencija
13.00–14.00	Pietų pertrauka
14.00–14.15	Igaliotinių konferencija
14.15–14.45	„Retinuotų viršutinių nuolatinių iltinių dantų gydymo metodai: įrodymais grįstas vertinimas“. Dr. Dalia Smailienė, Kaunas, LSMU
14.45–15.45	„Okliuzijos rekonstrukcijos metodikos, rekonstruojant bedančius žandikaulius ant implantų fiksuotais pilno lanko protezais“ Dr. Tadas Koržinskas, privati praktika / Vokietija, Greifswaldo universitetas
15.45–16.15	„Pooperacinio skausmo kontrolė odontologijoje“. Dr. Lina Kalibatienė, Kaunas, LSMU
16.15–16.45	„Pasitinkant bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą“. Ramunė Navickienė, Kaunas, LSMU
16.45–17.30	„Endodontinis pergydymas ar endodontinė chirurgija: gydymo planavimo veiksniai“. Dr. Rasmūtė Manelienė, Vilnius, VU
17.30–18.15	„Dantų protezavimo aktualijos ir klinikinės rekomendacijos gydytojui odontologui“. Dr. Juozas Jonaitis, Kaunas, LSMU

Neries salė	
Sesijos laikas	Programa
14.15–14.45	„Smilkininio apatinio žandikaulio sąnario artroskopija. 3 metų klinikinė patirtis“. Dr. Marijus Leketas, Kaunas, LSMU
14.45–15.15	„Šiuolaikinis požiūris į ortodontinių anomalijų ir kvėpavimo pro burną tarpusavio ryšį“. Dr. Kristina Lopatienė, Kaunas, LSMU
15.15–15.45	„Burnos ligų profilaktika: naujas požiūris“. Dr. Eglė Bendoraitienė, Kaunas, LSMU
15.45–16.15	„Ortodontiniai sprendimai tarpdisciplininame gydyme“. Alė Gaidytė, Kaunas, LSMU
16.15–16.45	„Vaikų dantų ėduonis – patologinio proceso valdymas. Mokslas ir klinikinė praktika“. Dr. Eglė Slabšinskienė, Kaunas, LSMU
16.45–18.00	„Pirmoji medicinos pagalba odontologo kabinete“. Dr. Asta Krikščionaitienė, Kaunas, LSMU

2018 m. gegužės 26 d.

Nemuno salė	
Sesijos laikas	Programa
9.00–10.00	„CAD/CAM nauja funkcinė ir estetinė restauracijų epocha“. Igor Kazo, Ukraina, Nacionalinis Bogomolcevo medicinos universitetas

Įgaliotinių susirinkimo (konferencijos) ir „Šiuolaikinėje odontologijoje“ programa

10.00–11.00	„Uždegiminis atsakas į kaulo pakaitalus. Bazinių tyrimų rezultatai klinicinei praktikai“. Dr. Mike Barbeck, Vokietija, Gutenbergo universitetas
11.00–13.00	„Surišimo sistemų efektyvumas ir ilgaamžiškumas: šiuolaikinės galimybės“. Marcio Vivan Cardoso, Belgija, Katalikiškas Lueveno universitetas
13.00–14.00	„Skaitmeninės implantų protezavimo technologijos: naujos galimybės, nauji iššūkiai“. Dr. Vygantas Rutkūnas, Vilnius, VU
14.00–16.00	„Bedančių žandikaulių rehabilitacija: protezavimo ar chirurgijos iššūkis?“. Steffen Kistler, Vokietija, Miuncheno universitetas
16.00–17.00	„Dabartinis orodentalinių antiseptikų perioperacinis naudojimas, gydant implantus“. Dr. Marzena Dominiak, Lenkija, Vroclavo Medicinos medicinos universitetas
17.00–18.00	„Ankstyvas implantų apkrovimas apkrovimas – tinkamas būdas patenkintiems pacientams?“. Filip Donev, Čekija, Karlo universitetas

Neries salė

Sesijos laikas	Programa
9.00–9.30	„Veiksniai, įtakojantys kaulinio audinio regeneraciją: metodai, gerinantys kaulo plastinės medžiagos savybes“. Dokt. Artūras Stumbras, Kaunas, LSMU
9.30–10.00	„Dantų implantų protezavimas. Restauracijų įtaka periimplantiniam audiniams“. Dokt. Julius Maminskas, Kaunas, LSMU
10.00–10.45	„Bioaktyvių medžiagų panaudojimas žandikaulių kaulinių defektų regeneracijai: nuo teorijos iki praktikos“. Dokt. Povilas Daugėla, Kaunas, LSMU
10.45–11.30	„Lėtinio odontogeninio žandinio ančio uždegimo diagnostikos, klinikos bei gydymo ypatumai“. Dokt. Regimantas Simuntis, Kaunas, LSMU
11.30–12.00	„Bisfosfonatų sukelta žandikaulių osteonekrozė“. Dokt. Donata Voločovič, Kaunas, LSMU
12.00–12.30	„Vaikų, sergančių cerebriniu paralyžiumi, burnos sveikata“. Dokt. Julija Vaščūnaitė-Tylienė, Vilnius, VU
12.30–13.00	„Psichogeninės kilmės veido skausmų diagnostika ir diferenciacija odontologijoje“. Dokt. Jan Pavel Rokicki, Kaunas, LSMU
13.30–14.00	„Prenatalinė burnos ligų profilaktika. Kodėl tai svarbu?“. Dr. Ingrida Vasiliauskienė, Kaunas, LSMU
14.00–14.45	„Infekcijų kontrolė odontologinės priežiūros įstaigose“. Inga Šinickienė, Kaunas, Visuomenės sveikatos centras
15.30–17.00	„Odontologinio paciento aptarnavimo procesas: nuo skaitmeninio planavimo iki realizacijos“. Dantų technikas Rolandas Andrijauskas, Vilnius, privati praktika
17.00–18.00	„Bedančių pacientų protezavimo strategijos“. Dantų technikas Raimundas Bagdonas, Kaunas, privati praktika

Ūlos salė

Sesijos laikas	Programa
11.00–13.00	Studentų mokslinių darbų sesija
13.00–14.00	Stendinių pranešimų sesija

AKTUALI INFORMACIJA

i Lietuvių vaikų veido, žandikaulių ir dantų raida (Vilniaus miesto 4–16 metų vaikų duomenys)

Disertacijos santrauka

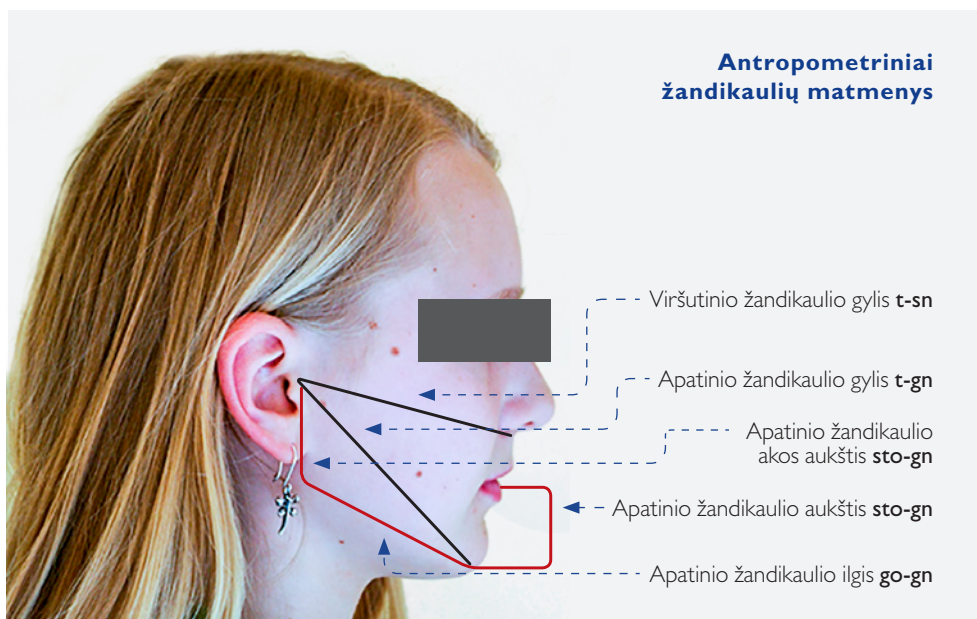
Med. dr. Rūta Almonaitienė
VU MF Odontologijos institutas

Vaiko sveikata, kaip visuomenės socialinės, ekonominės ir ekologinės padėties atspindys, yra daugelio medicinos sričių specialistų kasdienio darbo rūpestis. Bendra vaikų fizinė būklė ir ją apibūdinantys rodikliai yra gerai ištirti, nustatyti augimo standartai ir dėsningumas, sudarytos bendrų kūno matmenų amžinės lentelės. Visi šie duomenys klinikinėje praktikoje padeda lengviau nustatyti vaiko raidos nukrypimus nuo normos, anksti ir laiku diagnozuoti ligą. Galvos ir veido matmenų augimas, dantų dygimas neabejotinai yra vaiko sveikatos ir bendros fizinės būklės rodikliai, kurie yra vertingi ir reikalingi siekiant ne tik suprasti procesus, vykstančius intensyviai augant veidui, bet ir pagal kuriuos galima anksti įtarti vaiko raidos sutrikimus ar ligą, planuoti veido plastines operacijas, esant įgimtoms ir įgytoms veido deformacijoms, parinkti tinkamiausią laiką sąkandžio korekcijai pagal augimo tempus ir pobūdį, prognozuoti šių gydymo procedūrų ilgalaikius rezultatus ir planuoti profilaktinę odontologinę vaikų priežiūrą.

Lietuvoje vaikų galvos ir veido matmenų ir jų proporcijų pokyčiai augimo metu, nuolatinių dantų dygimas detalai nagrinėtas nebuvo. Taigi mūsų darbo tikslas – kompleksiškai ištirti 4–16 metų vaikų veido ir žandikaulių matmenis, proporcijas, jų ribines vertes, augimo tempus bei išaiškinti nuolatinių dantų prasikallimo laiką ir eiliškumą.

Tyrimas atliktas Vilniaus miesto ikimokyklinės ir mokyklinės įstaigose. Pagal standartinę antropometrinę metodiką kompleksiškai ištirti 3 843 vaikai: išmatuotas ūgis, daugiau nei 40 galvos ir veido matmenų, suskaičiuoti 59 proporcingumo indeksai, įvertinti išdygę nuolatiniai dantys. Vertėtų pabrėžti, kad autorė visus vaikus ištyrė pati, o tai leido iki minimumo sumažinti tyrimo paklaidos dėl tyrėjo subjektyvumo tikimybę. Darbe naudoti šiuolaikiniai daugiamatės statistikos metodai.

Darbe pateikiami pirmą kartą surinkti ir apibendrinti Vilniaus miesto lietuvių vaikų galvos, veido ir žandikaulių antropometrinių matmenų ir proporcijų vidurkiai, procentiliai, jų įvairovės ribos, atskleidžiama pagrindinių galvos ir veido rodiklių epochinė tendencija per pastaruosius 50 metų. Taip pat pateikiami nuolatinių dantų prasikallimo laikas, jų ribinės vertės, skirtumai tarp lyčių ir koreliacijos su veido matmenimis ir ūgiu. Visi šie duomenys palengvina veido, žandikaulių

Pagal standartinę antropometrinę metodiką kompleksiškai ištirti 3843 vaikai.

ir nuolatinių dantų raidos sutrikimų ankstyvąją diagnostiką, padeda numatyti gydymo ir profilaktikos priemones.

Pagrindiniai darbo rezultatai ir jų klinikinė reikšmė

Nuolatinių dantų dygimas ir eiliškumas

Pirmas mišraus sąkandžio laikotarpis, kuomet dygsta pirmi krūminiai dantys ir kandžiai, tiems vaikams prasideda vidutiniškai nuo 6 metų amžiaus, mergaitėms kiek anksčiau nei berniukams, tačiau skirtumas tarp lyčių yra kliniškai nereikšmingas. Pirmieji burnoje mergaitėms pasirodo nuolatiniai apatinio žandikaulio centriniai kandžiai, o berniukams pirmieji gali prasikalti centriniai kandžiai arba pirmi krūminiai dantys apatiniame žandikaulyje. Pirmas mišraus sąkandžio tarpsnis mergaitėms trunka trumpiau nei berniukams, jis baigiasi išdygus viršutinio žandi-

kaulio šoniniams kandžiams – 7,5 metų mergaitėms ir 8 metų berniukams.

Antrasis mišraus sąkandžio periodas prasideda pradėjus dygti pirmiems kapliams arba apatinio žandikaulio iltims, mergaitėms apie 9,5 metų, o berniukams pusmečiu vėliau, o baigiasi apie 12 metų, prasikalus viršutiniams antriems krūminiams dantims.

Mergaitėms nuolatiniai dantys, išskyrus viršutinius centrinius kandžius, apatinius pirmus krūminius dantis ir viršutinius antrus krūminius dantis, kalasi reikšmingai anksčiau nei berniukams. Labiausiai skiriasi nuolatinių ilčių dygimo laikas: berniukams apatinės iltys kalasi 10, o viršutinės – 7 mėnesiais vėliau nei mergaitėms. Taip pat nustatėme, kad berniukams dažnesnė nepalanki dantų dygimo seka viršutiniame žandikaulyje, turint minty galimą dantų sangrūdą. Jiems iltiniai dantys prasikala vėliau nei abu kapliai, dėl to galbūt trumpėja dantų lanko ilgis dėl vėlyvojo pirmo

krūminio danties poslinkio į „Leeway“ tarpą ir sudaro palankios sąlygos susigrąžinti dantis. Taigi berniukus reikėtų atidžiau stebėti vėlyvo mišraus sąkandžio tarpsniu ir esant poreikiui laiku pradėti taikyti dantų lanko ilgį išlaikančius ortodontinius aparatus.

Klinikinėje praktikoje, vertinant nuolatinių dantų dygimą, būtina atkreipti dėmesį į tris pagrindinius dalykus: vaiko biologinį amžių, simetriškumą ir vaiko burnos sveikatos būklę (ėduonies pažeisti dantys, anksti prarasti pieniniai dantys, plombuoti pieniniai dantys, vietos stoka dantų lanke). Biologinis vaiko amžius gali skirtis nuo chronologinio amžiaus (apskaičiuoto pagal gimimo datą). Kasdieniniame darbe biologinį amžių galima įvertinti pagal ūgio atitikimą amžiui (galima sužinoti iš tėvų) ir pagal išdygusių nuolatinių dantų skaičių. Ankstyvesnis nei vidutinis dantų prasikalimo laikas aktualus planuojant profilaktines procedūras: krūminių dantų padengimą silantais, taip pat sąkandžio korekcijos laiką. Vėluojantis dantų dygimas ypač svarbus užstrigusių ir retinuotų dantų ankstyvajai diagnostikai ir komplikacijų profilaktikai.

Nuolatiniai dantys dygsta grupėmis: pirmi krūminiai dantys, centriniai kandžiai, šoniniai kandžiai, pirmi kapliai, iltys, antri kapliai, antri krūminiai dantys. Mūsų tyrimo rezultatai antrina užsienio šalyse atliktų tyrimų duomenims, kad nuolatiniai dantys dygsta simetriškai abiejose pusėse. Vadinas, jei yra matomas bedygstantis nuolatinis dantis vienoje žandikaulio pusėje, tai kitoje pusėje turėtų matytis danties kaitos požymiai: paslankus pieninis dantis, iškritęs pieninis dantis, čiupiamas alveolės išsipūtimas arba matoma nuolatinio danties dalis. Jei porinio nuolatinio danties dygimo požymių nestebima, derėtų atlikti papildomą rentgenologinį paciento ištyrimą.

Vertinant nuolatinių dantų dygimo laiką, rekomenduojame pirmiausia pagal prasikalusių dantų skaičių nustatyti vaiko bendrą dantų dygimo pobūdį: ar pagal vaiko chronologinį amžių jo nuolatinių dantų skaičius atitinka vidutinę vertę (medianą) – normalus dygimas, ar jis turi mažiau dantų – vėlesnis dantų dygimas, ar jis turi daugiau prasikalusių dantų – ankstyvesnis dantų dygimas. Dantų dygimo ribas nusako 5 ir 95 procentilės, kurios kartu su lietuvių vaikų nuolatinių dantų vidutinėmis vertėmis (medianomis) buvo spausdintos 2014 m. gruodžio mėn. „Odontologų žiniuose“ (Nr. 3, 21–24 psl.). Straipsnio gale pateiktose lentelėse pavaizdavome, kokie nuolatiniai dantys turėtų būti prasikalę vaikams kiekvienoje amžiaus grupėje pagal vidutinį nuolatinių dantų prasikalimo laiką. Jeigu vaikas turi mažiau prasikalusių dantų nei nurodyta jo amžių atitinkančioje lentelėje, derėtų tikslinti vaiko dantų dygimo pobūdį pagal išplėstinę nuolatinių dantų dygimo lentelę, kurioje yra nurodytos normos ribos – 5 ir 95 procentilės. Atkreipiame dėmesį, kad tiek vėlyvesnis, tiek ankstyvesnis nuolatinių dantų dygimo laikas yra būdingas visiems nuolatiniams dantis, tad jeigu vėluoja vieno danties dygimas, vertėtų tikslinti priežastis, atliekant papildomą rentgenologinį ištyrimą.

5 metų vaikai (nuo 4,5 iki 5,5 metų amžiaus)

Remiantis mūsų tyrimo duomenimis, 5 proc. tirtų vaikų pirmas nuolatinis dantis – apatinio žandikaulio centrinis kandis arba/ir pirmas krūminis dantis – prasikala 5 metų amžiaus. ►►

6 metų vaikai (nuo 5,5 iki 6,5 metų amžiaus)

17	16	15	14	13	12	11	21	22	23	24	25	26	27
47	46	45	44	43	42	41	31	32	33	34	35	36	37

7 metų vaikai (nuo 6,5 iki 7,5 metų amžiaus)

17	16	15	14	13	12	11	21	22	23	24	25	26	27
47	46	45	44	43	42	41	31	32	33	34	35	36	37

8 metų vaikai (nuo 7,5 iki 8,5 metų amžiaus) ir 9 metų vaikai (nuo 8,5 iki 9,5 metų amžiaus)

17	16	15	14	13	12	11	21	22	23	24	25	26	27
47	46	45	44	43	42	41	31	32	33	34	35	36	37

10 metų vaikai (nuo 9,5 iki 10,5 metų amžiaus)

17	16	15	14	13	12	11	21	22	23	24	25	26	27
47	46	45	44	43	42	41	31	32	33	34	35	36	37

11 metų vaikai (nuo 10,5 iki 11,5 metų amžiaus)

17	16	15	14	13	12	11	21	22	23	24	25	26	27
47	46	45	44	43	42	41	31	32	33	34	35	36	37

■ tik mergaitėms

12 metų vaikai (nuo 11,5 iki 12,5 metų vaikai)

17	16	15	14	13	12	11	21	22	23	24	25	26	27
47	46	45	44	43	42	41	31	32	33	34	35	36	37

Remiantis mūsų tyrimo rezultatais, nuolatinių dantų skaičius ir veido matmenys koreliuoja nedaug, bet reikšmingai. Didžiausias koreliacinis koeficientas nustatytas tarp nuolatinių dantų skaičiaus ir veido bendrą dydį nusakančių matmenų: veido aukščio, veido viršutinio, vidurinio ir apatinio aukšto gylių, veido vidurinio, apatinio aukšto aukščio, veido pločio, taip pat su apatinio žandikaulio matmenimis: apatinio žandikaulio ilgiu ir aukščiu. Taip pat reikšminga koreliacija nustatyta tarp nuolatinių dantų skaičiaus ir ūgio, išskyrus šešiametius berniukus ir devynmetes mergaites. Vadinas, kuo aukštesnis vaikas ir kuo jo veido ir žandikaulio matmenys yra didesni, tuo daugiau prasakalusių nuolatinių dantų jie turės.

Veido ir žandikaulių augimas

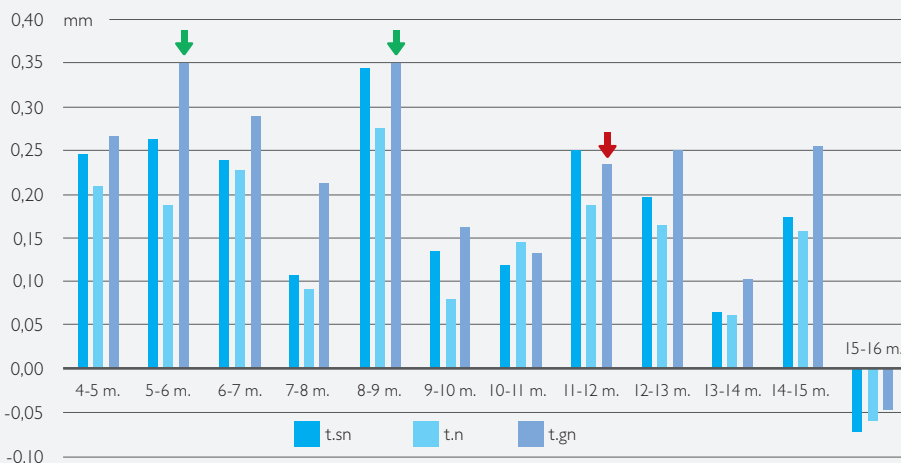
Mergaitėms pubertetinis ūgio augimo šuolis įvyksta 11–12 metais, t. y. 3 metais anksčiau nei berniukams (14–15 metais). Nustatėme, kad berniukų veido matmenų augimo pikai su pubertetinio ūgio augimo šuoliu sutampa labiau nei mergaičių, tačiau ne visų jų didžiausi metiniai prieaugiai yra pubertetinio augimo šuolio metu, ypač veido pločio. Mergaitėms visų veido matmenų, išskyrus veido plotį, augimas pagreitėja po pubertetinio ūgio augimo šuolio praėjus 2–3 metams. Strėliniai veido matmenys intensyviausiai auga 8–9 metais mergaitėms ir metais vėliau berniukams (2 ir 3 pav.), o apatinio žandikaulio matmenys (4 ir 5 pav.), ypač apatinio žandikaulio aukštis ir apatinio žandikaulio šakos aukštis, abiem lytims intensyviau auga brendimo laikotarpiu.

Vadinas, gauti duomenys rodo, kad mergaitėms distalinio sukandimo korekciją, kurios metu yra stengiamasi išnaudoti apatinio žandikaulio maksimalaus augimo laiką, reikia atlikti 8–9 metų laikotarpiu, o berniukams apie 10 gyvenimo metus. Taip pat siekiant išnaudoti palankų viršutinio žandikaulio augimą mezialinio sąkandžio korekciją tikslinga atlikti mergaitėms iki 9, berniukams – iki 10 metų amžiaus.

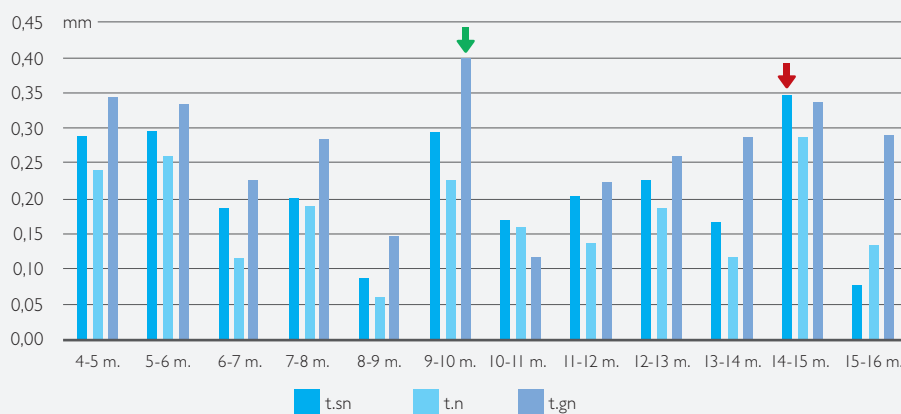
Nustatėme, kad bendrą veido dydį nusakančius rodikliai: fizionominis veido aukštis, morfologinis veido aukštis ir veido plotis – sparčiau augo iki 8 metų mergaitėms ir 10 metų berniukams, abiejų veido aukščių augimas pagreitėjo pubertetiniu augimo periodu, o veido pločio augimas po truputį lėtėjo abiem lytims nuo 10 metų. Kitų vertikalių veido matmenų (veido vidurinio aukšto, veido apatinio aukšto ir smakro aukščiai) augimo tendencija yra panaši, nors didžiausi metiniai prieaugiai nustatyti ikimokyklinio amžiaus periodais mergaitėms ir ankstyvuojančio mokyklinio amžiaus periodu berniukams, šių matmenų augimas paspartėja brendimo periodu. Pažymėtina, kad veido apatinio aukšto aukštis yra vienas iš nedaugelio veido rodiklių, kuriems nenustatytas neigiamas prieaugis 15–16 metų merginoms. Tai rodo, kad veido vertikalus augimas tęsiasi ir po pubertetinio ūgio augimo šuolio ir jį tai reikėtų atkreipti dėmesį planuojant atviro sąkandžio korekciją.

Duomenų analizė atskleidė, kad 4–16 metų periodu dėl intensyvaus vertikalių rodiklių augimo keičiasi galvos ir veido proporcijos, didžiausi pokyčiai nustatyti indeksams, kurių viena sudėtinė dalis yra morfologinis veido aukštis. Galvos forma nuo 4 metų reikšmingai nesikeičia, o veido forma keičiasi tiek berniukams, tiek mergaitėms. Dėl ne vienodo santykinio prieaugio, veidas nuo 4 metų santykinai ilgėja ir siaurėja, išryškėja nosies išsikišimas, apatinės lūpos raudonis ir aukštis. Akių ir ausų sritys auga santykinai mažiau nei nosies ir burnos sritys.

Mūsų tyrimo rezultatai rodo, kad ketverių

1 pav. t.sn – veido vidurinio aukšto gylis, t.n – veido viršutinio aukšto gylis, t.gn – veido apatinio aukšto gylis

2 pav. Mergaičių veido strėlinių matmenų metinių prieaugių (mm) amžinė dinamika (raudona rodyklė nurodo pubertetinį ūgio augimo šuolį, žalia – didžiausių matmenų metinį prieaugį).

Veido apatinio aukšto aukštis yra vienas iš nedaugelio veido rodiklių, kuriems nenustatytas neigiamas prieaugis 15–16 metų merginoms.

metų mergaitės ir berniukai reikšmingai skiriasi tik 4 proporcijomis: galvos aukščio / ūgio, nosies gylio / viršutinės lūpos aukščio, vidinio tarpuakio / išorinio tarpuakio ir vidinio tarpuakio / nosies pločio indeksais. Daugiausiai tirti indeksai reikšmingai tarp lyčių skyrėsi 10–13 metų periodu, o nuo 15 metų reikšmingi skirtumai nustatyti 20 indeksų. Merginų veidas yra apvalesnis, jame labiau išreikštas veido vidurinis aukštas, o apatinio žandikaulio plotis santykinai labiau išreikštas veido apatinio aukšto ir veido aukščio atžvilgiu.

Epochinė galvos ir veido matmenų analizė rodo, kad veidas ir galva ir ilgėja, ir plėtėja. Ypač per pastaruosius 25 metus pasikeitė veido plotis, o galvos apimtis praktiškai nekito.

Tyrimo rezultatai reikšmingi ir vertingi antropo-

logams, odontologams, burnos ir veido chirurgams, plastinės chirurgijos specialistams, pediatrams, endokrinologams, genetikams ir visuomenės sveikatos specialistams, vertinant tiek vaiko bendrą, tiek ir burnos sveikatą pagal veido, žandikaulių ir nuolatinių dantų raidą augimo laikotarpiu. Apibendrinti veido ir žandikaulių antropometriniai duomenys taip pat yra vertingi teismo medicinoje nustatant vaiko amžių, kai gimimo data nėra žinoma.

Išvados

1. Galvos smegeninės dalies matmenų bendra amžinė tendencija tarp lyčių nesiskiria: rodikliams būdingas stabilus prieaugis su pagreitėjimo bangomis 4–6, 8–10, 14–16 metais berniukams ir 4–5, 8–9, 12–13 metais mergaitėms.

Tirtiems 4–16 metų vaikams būdinga mezocefalinė galvos forma.

- Galvos veido dalies matmenų bendra amžinė tendencija tarp lyčių nesiskiria: 4–16 metų laikotarpiu daugiausiai didėja veido vertikalus matmenys, ypač apatinio žandikaulio, kiek mažiau strėliniai, mažiausiai – skersiniai, todėl veidas santykinai siaurėja ir ilgėja.

Mergaitėms vertikalus veido matmenys greičiausiai auga iki 7 metų, dar kartą augimas pagreiteja 11–12 metais ir sutampa su pubertetiniu ūgio augimo šuoliu. Berniukams vertikalus veido matmenys greičiausiai auga 7–10 metų ir 14–16 metų laikotarpiais, pastarasis augimo pagreitėjimas sutampa su pubertetiniu ūgio augimo šuoliu. Strėliniai veido matmenys mergaitėms greičiausiai auga prieš pubertetinį ūgio augimo šuolį – 8–9 metais, o berniukams 9–10 metais ir pubertetinio augimo šuolio metu – 14–15 metais. Mergaitėms tirtų veido matmenų augimas, išskyrus apatinio žandikaulio rodiklius, stabilizuojasi 15–16 metais, berniukams rodikliai palaipsniui didėja iki 16 metų.

- 4–16 metų laikotarpiu intensyviausiai auga nosies ir burnos srities matmenys, mažiausiai – ausų srities matmenys. Abiem lytims ypač didėja nosies gylis ir aukštis, apatinės lūpos rodikliai
- Galvos smegeninės dalies proporcijų skirtumai tarp lyčių yra minimalūs. Tirtų veido proporcijų skirtumai tarp lyčių 4–16 metų laikotarpiu yra minimalūs, kai kurių indeksų reikšmingi skirtumai ($p < 0,05$) pradeda ryškėti tik 15–16 metais dėl ilgesnio berniukų veido matmenų augimo. Augimo laikotarpio pabaigoje merginų veidas skiriasi nuo vaikinų tuo, kad yra apvalesnis, veide santykinai ryškesni skruostikauliai. Vaikinų veidas yra ilgesnis, jame labiau dominuoja apatinio žandikaulio plotis.
- Nuolatinių dantų dygimas abiejuose žandikauliuose yra simetriškas.

Apatiniai nuolatiniai dantys, išskyrus kaplius, prasikala anksčiau nei viršutiniai tos pačios grupės dantys.

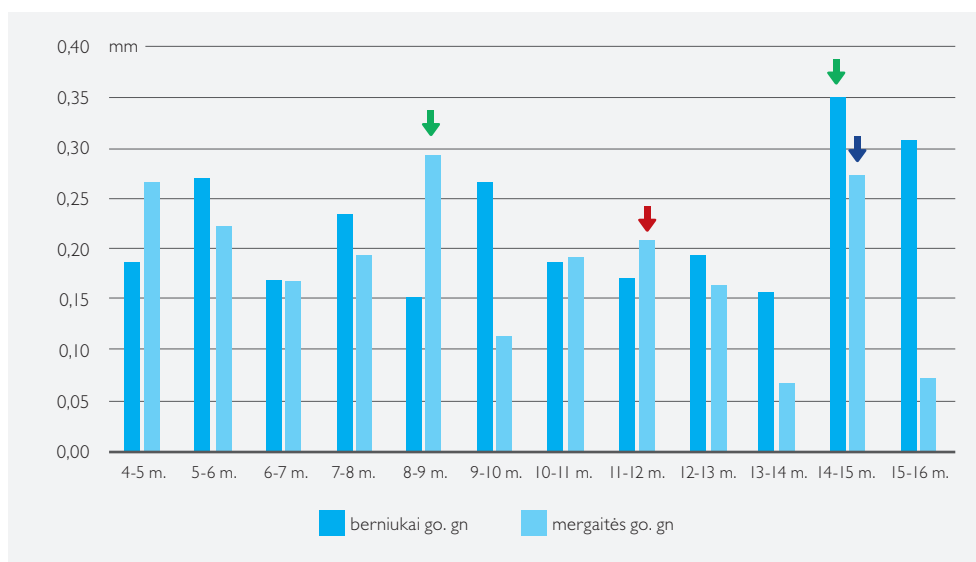
Mergaitėms nuolatiniai dantys prasikala anksčiau nei berniukams.

Lyginant su kitų šalių vaikais, lietuviams nuolatiniai dantys prasikala anksčiau, ypač kapliai. Artimiausi pagal dantų dygimo laiką yra švedų ir vokiečių vaikai.

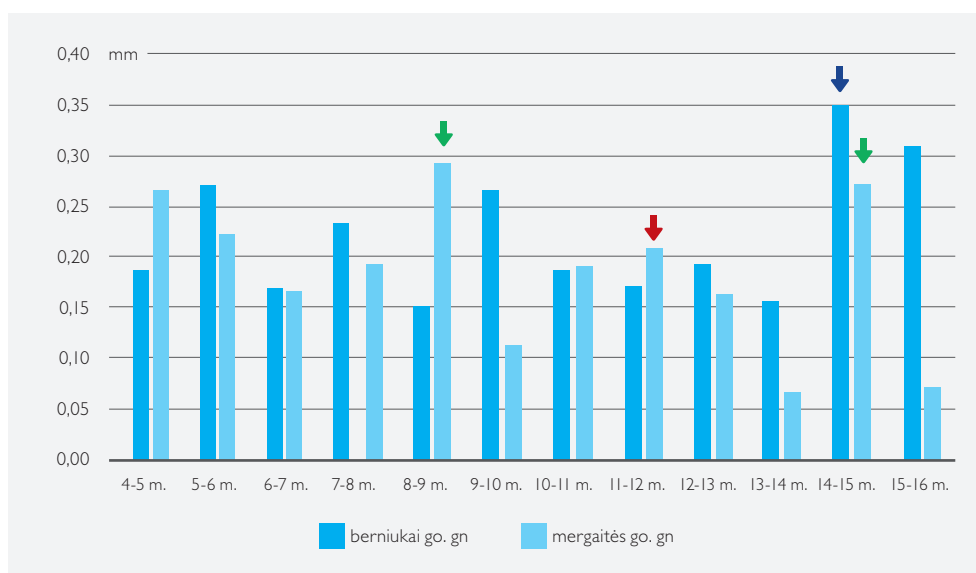
Dantų skaičiaus ir veido matmenų koreliacija yra nedidelė, bet reikšminga ($p < 0,01$). Didžiausia koreliacija nustatyta tarp nuolatinių dantų skaičiaus ir strėlinių bei vertikalių veido ir apatinio žandikaulio matmenų 7–8 ir 12–13 metų vaikams. Berniukams nuolatinių dantų skaičius siejamas su daugiau veido matmenų nei mergaitėms.

Praktinės rekomendacijos

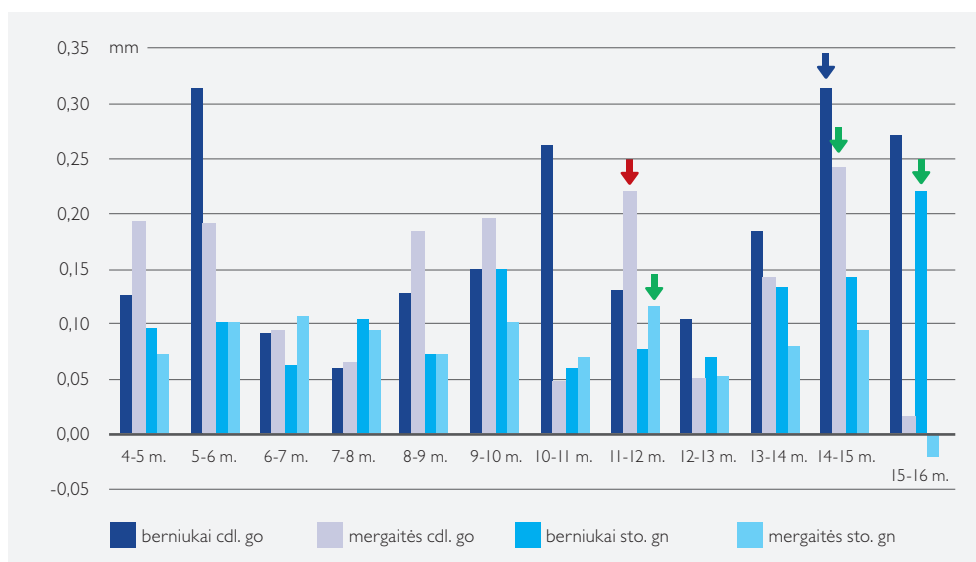
- Planuojant vaikų profilaktines ir gydomąsias procedūras atkreipti dėmesį į ankstyvesnį lietuvių vaikų dantų dygimo laiką ir vadovautis šiuo metu nustatytais lietuvių vaikų nuolatinių dantų dygimo standartais.
- Planuojant profilaktines ir gydomąsias procedūras vaikams, atkreipti dėmesį į ankstyvą kaplių prasikavimo laiką ir antrųjų krūminių dantų dygimo laiko skirtumus tarp lyčių.
- Vertinant vaikų galvos ir veido proporcijas 4–16 metų laikotarpiu būtina atsižvelgti į amžių ir lytį.
- Distalinį sąkandį rekomenduojama pradėti koreguoti prieš pubertetinį augimo šuolį (mergaitėms 9–12 metais, berniukams 11–15 metais).

3 pav. Berniukų veido strėlinių matmenų metinių prieaugių (mm) amžinė dinamika (raudona rodyklė nurodo pubertetinį ūgio augimo šuolį, žalia – didžiausią matmenų metinį prieaugį).

4 pav. Apatinio žandikaulio ilgio (go.gn) metinių prieaugių amžinė dinamika (raudona (mergaičių) ir mėlyna (berniukų) rodyklės nurodo pubertetinį ūgio augimo šuolį, žalia – didžiausią matmenų metinį prieaugį).

5 pav. Apatinio žandikaulio aukščio (sto.gn) ir apatinio žandikaulio šakos aukščio (cdl.go) metinių prieaugių amžinė dinamika (raudona (mergaičių) ir mėlyna (berniukų) rodyklės nurodo pubertetinį ūgio augimo šuolį, žalia – didžiausią matmenų metinį prieaugį).

PAŽINTIS

Šv. Apolonijos apdovanojimo laureatai: tarp pašaukimo ir pareigos

Norėdami supažindinti bendruomenę su Šv. Apolonijos apdovanojimo laureatais prof. dr. Alvydu Gleizniu, Kristina Paužiene ir Angele Rusonyte, paprašėme jų atsakyti į aštuonis klausimus:

1. Kaip nusprendėte savo gyvenimą susieti su odontologija? Tai buvo vaikystės svajonė, užgaida ar tėvų noras, siekis? Kiek Jums buvo metų, kai pradėjote save ateityje matyti baltu chalatu?
2. Kokios asmeninės savybės praverčia darbe?
3. Kas darbe teikia didžiausią džiaugsmą, dėl ko skauda širdį?
4. Kokie žmonės įkvepia dirbti, gyventi, tobulėti, dalintis žiniomis?
5. Kas lemia gerus santykius su pacientais?
6. Kaip leidžiate laisvalaikį, gal turite kokią aistrą – keliones, kulinariją, kolekcionavimą ir pan.?
7. Kokios Jūsų svajonės, susijusios su darbu?
8. Kaip vertinate Odontologų rūmų veiklą? Gal turite kokių pastebėjimų, pastabų, pasiūlymų?

Aukščiausias gydytojo odontologo profesinės veiklos įvertinimas – Šv. Apolonijos apdovanojimas – Tarptautinės odontologų dienos minėjimo metu Kaune buvo įteiktas profesorui, mokslų daktarui, gydytojui odontologui ortopedui Alvydui Gleizniui.

1. Apie gydytojo darbą pradėjau svajoti jau nuo 16 metų. Didelę įtaką darė dažnai stebimas medikų darbas Ukmergės ligoninėje (gaila, bet

iš paciento pusės). Odontologijos pasirinkimą lėmė stojamieji egzaminai į tuometinį Kauno medicinos institutą. Šiomet bus jau 40 metų, kai žmonėms „grąžinu“ dantis, suteikiu galimybę kramtyti, šypstotis, kalbėti. Tiek pat metų dirbu su jaunimu.

2. Mūsų darbe svarbiausia – kruopštumas, atjauta, tolerancija ir, žinoma, begalinė kantrybė. Reikia mokėti bendrauti tiek su pacientais, tiek su bendradarbiais.
3. Didžiausias džiaugsmas – gerai padarytas ir priimtas protezas, kada žmogus sako: „Visai kaip mano dantys, vėl galiu kramtyti kaip su savais.“ Liūdina šiandieninė tendencija, kai pinigai yra iškeliami aukščiau medicininių indikacijų. Juk joks, kad ir geriausiai padarytas protezas, implantas neatstos savų dantų periodonto reflekso.
4. Įkvepia visi smalsūs žmonės, kurie nori kažką sužinoti, išmokti, išgirsti, pamatyti nors dalelytę naujo ar gerai užmiršto seno. Visada malonu dirbti su studentais, pasidalinti abipuse patirtimi su kursantais. Malonu, kai buvę mokiniai praauga mokytojus.
5. Gydytojas turėtų bendrauti su pacientu empatiškai, turėtų įsijausti į jo lūkesčius, paaiškinti medicinines indikacijas vienos ar kitos rūšies protezams. Manau, kad svarbiausią vietą užima

gydytojo asmenybė, elgesys, kantrybė ir, žinoma, truputėlis humoro.

6. Gaila, kad nedaug lieka to laisvalaikio. Mėgstu keliauti (nors kartą per metus), mėgstu sodininkystę, bitininkystę, žvejybą, muziką.
7. O kad galėtum padaryti pacientams geriausius, tinkamiausius protezus. Deja, žmonių finansinės galimybės labai dažnai to neleidžia padaryti. Norėtusi mūsų klinikoje turėti naujausias medžiagas, naujausias protezų gamybos metodus, kad būtų galima mokyti studentus.
8. Odontologų rūmams linkiu stiprybės, toliau intensyvi bendravimą su burnos priežiūros specialistais. Reikia metodinės pagalbos tiek valstybiniame, tiek privačiame sektoriuje dirbantiems. Didžiausia problema – nesutvarkyta kainų politika, nėra grįžtamojo ryšio su rajonų problemų sprendimu.

Burnos higienisto nominacijos laureato statulėlė renginio metu buvo įteikta burnos higienistei Kristinai Paužienei.

1. Mokyklą baigiau tuo metu, kada populiariausia specialybė buvo verslo vadyba. Komunikacija, bendravimas su žmonėmis, organizacinė veikla man nesvetima, todėl tėvai pasiūlė studi-

Prof. dr. Alydas Gleiznys

Kristina Paužienė

Angelė Rusonytė

juoti socialinius mokslus. Sutikau, nors giliai širdyje norėjau save sieti su medicina. Baigiau mokslus KTU – marketingo vadybą ir verslo administravimą, bet mano vidus „virė“, vis ieškojau kažko kito: svajonių darbas, kurį norėjau dirbti, buvo profesinis darbas, amatas, artimai susijęs su žmogumi. Laikas ėjo, todėl teko labai greitai priimti sprendimą, kaip sakoma, dabar arba niekad. Apsisprendimą lėmė odontologijos srityje dirbančių draugų paskatinimas ir pritarimas veikti šioje srityje. Taigi, tuo pat metu dirbau Kauno kolegijoje, skaičiau paskaitas apie marketingo planavimą ir valdymą, o paraleliai studijavau burnos higieną Kauno kolegijoje, Medicinos fakultete. Burnos higieniste dirbu nuo 2011 m. Mano darbe svarbu mokėjimas bendrauti, kruopštumas, atsakomybė ir pareiškimas.

- Didžiausias džiaugsmas yra motyvuotas pacientas, nes tik tada kartu galime pasiekti puikių rezultatų. Man labai svarbu vizito metu sukurti ryšį su pacientu, kad reguliarus profesionalios higienos atlikimas ir mokymo apie burnos sveikatą procesas būtų kuo efektyvesnis.
- Daugelio burnos sveikatos problemų galima išvengti, ypač dantų ėduonies. Statistika Lietuvoje rodo, kad burnos sveikatos problemos yra paplitusios ir vis dar plinta, ypač tarp vaikų. Labai skauda širdį dėl tėvelių užimtumo, jų bėgimo kasdieninėje rutinoje, netinkamo mąstymo, kad vaikai savarankiškai gali pasirūpinti savo burnos higiena. Pabrėžiu tėvams, kad labai svarbu nuo mažų dienų formuoti ir lavinti burnos higienos įpročius ir įgūdžius. Mokyti vaikus, kad burnos sveikata yra lygiai tokia pat svarbi, kaip ir dvasinė ar fizinė žmogaus būklė. Darbas su studentais, jaunais žmonėmis mane įpareigoja tobulėti, skatina nuolat ieškoti, kurti, dalintis, duoti. Burnos higienos studijų programos studentams akcentuoju, kad burnos higienistas ne tik turi atlikti profesionalią burnos higieną už atlygį, bet ir aktyviai dalyvauti burnos sveikatos profilaktikos programose, įsitraukti į visuomenines veiklas. Žaviuosi kolegomis, draugais, kurie verda energiją, pozityvumą ir myli tai, ką daro. Mano filosofija – daryti gera, nes tai teikia didelį džiaugsmą.
- Gerus santykius su pacientais lemia svarbiausios dedamosios burnos higienisto darbe: abipusis pasitikėjimas, bendravimas ir pareiga pui-

kiai atlikti darbą.

- Laisvalaikiu, esant galimybei, su šeima vykstame į šiltuosius kraštus. Saulė, jūra, šiluma – teigiama energija. Man kelionės – tai puikiai praleistas laikas, kai aplankau įdomias vietas, susipažįstu su kitų šalių kultūra, istorija, architektūra ir tradicijomis. Po kelionių vėl norisi kipti į darbus.
- Manau, kad mano svajonės išsipildė. Dirbu savo mėgstamą darbą ir didžiuojuosi tuo, ką darau. Man didelė garbė būti įvertintai už pastangas ir darbus profesinėje veikloje. K. Ušinskis sako: „Jeigu jūs susirasite mylimą darbą ir visą save atiduosite jam, laimė pati jus susiras.“
- Manau, Odontologų rūmai puikiai bendradarbiauja su valstybės institucijoms, koordinuoja odontologinių įstaigų veiklą, sprendžia odontologinės veiklos organizavimo ir reglamentavimo klausimus, formuoja nacionalinę politiką šioje srityje: rūpinasi pacientų švietimu, odontologų profesiniu mokymu ir kvalifikacijos kėlimu.
- Statistikos duomenys rodo, kad lietuvių burnos higiena yra prasta, todėl, manau, kad galėtų būti inicijuojami pasiūlymai LR SAM bei VLK, kad ir burnos priežiūros paslaugoms būtų teikiamas finansavimas iš privalomojo sveikatos fondo. Norėtųsi, kad daugiau dėmesio būtų skiriama burnos ir dantų ligų profilaktikos programoms, aktyvesnio bendradarbiavimo su burnos priežiūros specialistais rengiančiomis įstaigomis.

Gydytojo odontologo padėjėjo nominacijos laureate tapo Angelė Rusonytė.

- Kadangi mano giminėje mediko specialybė yra labai populiari, nuo pat vaikystės svajoju tapti medicinos sesele, padėti žmonėms. Taip, tai yra išsipildžiusi mano vaikystės svajonė, o tėvai įskiepijo meilę darbiui. Medicinos seselės specialybę įgijau prieš 31 metus, baigusi Kauno P. Mažylio medicinos mokyklą. Profesinę veiklą pradėjau gražiam Birstono kurorte, sanatorijoje. Nuo pat pirmos dienos dirbau stomatologinio (tuomet taip vadinta), EKG, procedūrinio kabineto ir stacionario medicinos sesele. Man patiko dirbti su gyd. stomatologu, domėjaisi medicinos naujovėmis, kėliau kvalifikaciją darbo vietoje ir tobulinimosi kursuose. Esu labai dėkinga pirmiesiems gyd. stomatologams, su kuriais dirbau

ir kurie suformavo mano profesinį požiūrį į darbą ir į pacientą. Tai gydytojai stomatologai Kazlauskienė, Navikienė, A. Užkuryš, V. Gleiznienė. Dėkinga už paskatinimą tobulėti biomedicinos mokslų daktarui, reabilitologui, kurortologui V. J. Meškai. Jų dėka dirbu odontologo padėjėja. Nuo 1993 m. aktyviai profesinę ir visuomeninę veiklą tęsiu Vilniuje, privačiose Odontologijos klinikose.

- Labai myliu savo darbą. Kalbant apie asmenines savybes, manau, kad svarbiausia darbe yra pareigos jausmas, jautrumas, darbštumas ir dėmesys žmogui, reiklumas sau ir atsakomybė.
- Gera, kai darbas turi prasmę, matai rezultatą, jauti pasitikėjimą, pacientų dėkingumą, kai geri tarpusavio santykiai. O skauda širdį dėl neprižiūrėtų vaikų dantukų, kai reikia protezuoti, kai senoliams negalime padėti...
- Sąžiningai ir kruopščiai dirbantys, nuoširdūs ir jautrūs, žingeidūs naujovėms žmonės.
- Didelė kantrybė ir nuoširdus paciento problemos suvokimas.
- Laisvalaikiu mėgstu lankytis teatre, skaityti poeziją, grožinę literatūrą, sportuoti (turiu apdovanojimų), siūti, modeliuoti drabužius, kurti aplinkiniams grožį. Mėgstu gamtą. Esu gimusi kaime, patinka žemės ūkio, staliaus darbai. Vasarą auginu gėles, ekologiškas daržoves, renku vaistažoles, uogauju. Pro akis nepraslysta akmenys – gamtos sukurtas grožis. Renku ir didelius, ir mažus, jeigu pamatau įdomios formos, parsivežu iš kelionių, tai galima pavadinti savotišku kolekcionavimu. Dar turiu svajonę išmokti groti akordeonu.
- Profesinės svajonės vis dar pildosi. Jų yra daug, bet neatskleisiu. Labai smagu, kad esu apdovanota, bet tai ne mano vienos nuopelnas, už tai esu dėkinga gydytojams, su kuriais dirbau ir dirbu. Apdovanojimas man bus motyvacija dar labiau stengtis ir tobulėti.
- Džiaugiuosi, kad yra Lietuvos Respublikos odontologų rūmai, jungiantys odontologų bendruomenę. Smagu, kad maža dalelytė atliekamo medicininio darbo, aktyvia veikla, suprasdama jo svarbą ir atsakomybę, panaudodama įgytas žinias ir įgūdžius prisidedu ir aš – odontologo padėjėja. Linkėčiau ir norėčiau, kad Odontologų rūmų bendruomenė būtų aktyvesnė.

Kalbėjosi **Dalia Baliutavičiūtė**
Nominantų asmeninių albumų nutraukos

ADVOKATAS PATARIA

Naujasis asmens duomenų teisinis reguliavimas – ką turi žinoti visi odontologai ir burnos priežiūros specialistai

ES reglamentas

2016 m. balandžio 27 d. priimtas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (toliau – Reglamentas). Reglamentas (ES) 2016/679 yra tiesioginio taikymo Europos Sąjungos teisės aktas. Jis Lietuvoje, kaip ir kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse, bus pradėtas taikyti nuo 2018 m. gegužės 25 d.

Šiuo Reglamentu įvedami papildomi reikalavimai dėl fizinių asmenų duomenų apsaugos. Pagal Reglamento 4 str., fizinio asmens duomenimis yra laikoma bet kokia informacija apie fizinį asmenį, kurio tapatybė nustatyta arba kurio tapatybę galima nustatyti (duomenų subjektas), kaip antai:

vardas ir pavardė, asmens identifikavimo numeris, buvimo vietos duomenys ir interneto identifikatoriai arba vienas ar keli to fizinio asmens fizinės, fiziologinės, genetinės, psichinės, ekonominės, kultūrinės ar socialinės tapatybės požymiai.

Sveikatos duomenims yra taikoma ypatinga

// Sveikatos duomenims yra taikoma ypatinga apsauga: jie gali būti renkami tik esant gyvybiniam poreikiui arba aiškiam asmens sutikimui.

apsauga: jie gali būti renkami tik esant gyvybiniam poreikiui arba aiškiam asmens sutikimui. Prie asmens sveikatos duomenų turėtų būti priskirti visi duomenų subjekto sveikatos būklės duomenys, kurie atskleidžia informaciją apie duomenų subjekto buvusią, esamą ar būsimą fizinę ar psichinę sveika-

tą, apie fizinį asmenį surinktą informaciją, registruojantis sveikatos priežiūros paslaugoms gauti ar jas teikiant tam fiziniam asmeniui; fiziniam asmeniui priskirtą numerį, simbolį ar žymę, pagal kurią galima konkrečiai nustatyti fizinio asmens tapatybę sveikatos priežiūros tikslais (pvz., kortelės Nr.); informaciją, gautą atliekant kūno dalies ar medžiagos tyrimus ar analizę, įskaitant genetinius duomenis ir biologinius mėginius; bet kurią informaciją apie, pavyzdžiui, ligą, negalią, riziką susirgti, sveikatos istoriją, klinikinį gydymą arba duomenų subjekto fiziologinę ar biomedicininę būklę, neatsižvelgiant į informacijos šaltinį, pavyzdžiui, ar ji būtų gauta iš gydytojo, ar iš kito sveikatos priežiūros specialisto, ligoninės, medicinos priemonės ar in vitro diagnostinio tyrimo.

Reglamentas taikomas asmens duomenų tvarkymui, visiškai arba iš dalies atliekamam automatizuotomis priemonėmis, ir asmens duomenų, kurie sudaro susisteminto rinkinio dalį ar yra skirti ją sudaryti, tvarkymui ne automatizuotomis priemonėmis (t. y. jeigu paciento asmens duomenys yra įrašyti jo sveikatos kortelėje). Taigi, tiek odontologams, kurie savo veikloje naudoja kompiuterizuotas sistemas (pacientams registruoti, priminimams siųsti mobiliuoju telefonu ir pan.) ir tvarko pacientų asmens duomenis automatizuotu būdu, tiek odontologams, kurie savo veikloje nenaudoja kompiuterizuotų sistemų, bet pildo pacientų medicininės kortelės, Reglamento reikalavimai yra privalomi. Atkreiptinas dėmesys, kad ir dabar galiojantys teisės aktai, ir Reglamentas, numato, kad visi asmenys, kurie tvarko asmens duomenis automatiškai būdu (pvz., kompiuterine programa), turi turėti pasitvirtinę Asmens duomenų tvarkymo taisyklės ir jų laikytis.

Pagal dabartinį reglamentavimą, ir popierinės paciento kortelės turi būti apsaugotos nuo kitų asmenų prieigos, o darbuotojai turi būti įspėti apie pareigą saugoti paciento duomenis bei gydymo paslaptį, t. y. be paciento sutikimo neatskleisti šių duomenų niekam (net ir pilnamečio paciento tėvams).

Reikalavimai asmens duomenų apsaugai

Dabartinis teisinis reguliavimas numato sveikatos priežiūros paslaugų įstaigų pareigą užtikrinti joms patikėtų asmens duomenų saugumą. Sveikatos duomenims yra suteiktas trečias (didžiausias) apsaugos lygio reikalavimas, LR Valstybinės duomenų inspekcijos 2008 01 12 patvirtinti Bendrieji reikalavimai organizacinėms ir techninėms asmens duomenų saugumo priemonėms numato, kokių pareigų turi imtis sveikatos priežiūros įstaiga – užtikrinti, kad duomenys būtų prieinami tik esant poreikiui, IT sistemų saugumą, pvz., 15.2 punktą numato, kad „ne rečiau kaip kartą per 1 mėnesį peržiūrimas duomenų prisijungimų prie duomenų bazės (-ių) įrašų elektroninis žurnalas ir duomenų valdytoji teikiama peržiūros ataskaita“, o 15.4 punktą numato pareigą šifruoti sveikatos duomenis.

Reglamentas nepamato dėl konkrečių techninių apsaugos įgyvendinimo priemonių, tik numato, kad asmens duomenys turi būti saugomi tinkamai. Manoma, kad iki Reglamento įsigaliojimo Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija dar parengs papildomus teisės aktus, numatančius apsaugos priemonės konkrečius reikalavimus, papildančius šiuo metu galiojančius.

Sutikimas dėl asmens duomenų teikiant paslaugas

Reglamentas nepamato dėl konkrečių techninių apsaugos įgyvendinimo priemonių, tik numato, kad asmens duomenys turi būti saugomi tinkamai.

gali būti renkami tik su jų subjekto – šiuo atveju paciento – sutikimu. Nors dėl odontologijos paslaugų specifikos atrodo savaime suprantama, kad duomenų apie paciento sveikatos būklę, pvz., pacientas serga diabetu, reikia siekiant tinkamai ir adekvačiai suteikti paslaugas ir tinkamai parinkti gydymo priemones, tačiau paciento sutikimas dėl asmens duomenų surinkimo ir naudojimo turi būti aiškiai išreikštas.

Reglamentas numato pareigą užtikrinti galimybę gauti paslaugas ar prekes ir nepateikiant asmens duomenų ar nesiregistruojant sistemoje bei teisę „būti užmirštam“. Šiuo atveju vertintina, kad sveikatos priežiūros paslaugos negalėtų būti suteiktos negavus duomenų apie paciento sveikatos būklę ar jo neidentifikavus. Duomenys apie suteiktas sveikatos priežiūros paslaugas negalės būti sunaikinti esant paciento prašymui, nes sveikatos priežiūros įstaigos yra įpareigtos juos saugoti. Tačiau jeigu odontologijos klinika parduoda nereceptinius preparatus ar priemones, pvz.: dantų pastą, šepetėlius ar pan., tokiu atveju šios prekės gali būti parduodamos ir neidentifikavus asmens, o paciento sutikimas gauti naujienlaiškius gali būti bet kada atšauktas.

Jeigu odontologijos klinika bendradarbiauja su teritorinėmis ligonių kasomis arba sveikatos draudimo įstaigomis, Reglamentas numato, kad pacientas turi aiškiai išreikšti atskirą sutikimą, kad jo asmens duomenys (vardas, pavardė, asmens kodas) bei duomenys apie jo sveikatą (ir suteiktas paslaugas) būtų perduoti tokioms įstaigoms. Nors atrodytų, kad pacientas turėtų būti pats suinteresuotas, kad odontologijos klinika perduotų šiuos duomenis, tačiau pagal Reglamentą, tam būtinas atskiras ir aiškiai išreikštas paciento sutikimas. Sutartys su TLK ir draudimo kompanijomis turi numatyti ir jų pareigą užtikrinti perduodamų asmens duomenų saugumą.

Jeigu odontologijos klinika savo pacientams siunčia priminimus apie registraciją, tai irgi laikoma asmens duomenų tvarkymu.

Sutikimas dėl rinkodaros pasiūlymų teikimo ir profilavimo

siunčia naujienlaiškius ar pasiūlymus apie jų klinikų vykdomas akcijas. Pacientų el. pašto adresų, telefonų numerių ar kitų duomenų surinkimas, siekiant siųsti reklaminius pranešimus ar net ir naujienlaiškius, gali būti vykdomas tik esant atskiram paciento sutikimui, kurio nedavęs pacientas vis tiek turėtų teisę gauti odontologines paslaugas.

Profilavimas (kai surenkami duomenys apie pacientą, nustatant jo šeiminių, ekonominę ar pan. būklę) gali būti vykdomas tik turint papildomą asmens duomenų subjekto sutikimą, pvz., kai asmuo pažymi, kad ji domina „pasiūlymai šeimai“, „protezavimui“, tai jau yra paciento profilavimas.

Pacientas turi teisę bet kada atšaukti tokius savo sutikimus gauti naujienlaiškius ar pasiūlymus, o jei odontologijos klinika ir toliau juos siunčia, jai gali būti pritaikytos nuobaudos.

Interneto svetainių reguliavimas

Odontologijos klinikos, kurios turi savo interneto svetaines, turėtų pasitvirtinti privatumo politiką ir aiškų interneto svetainės lankytojų informavimą apie naudojamus slapukus („cookies“).

Poveikio duomenų apsaugai vertinimas ir duomenų apsaugos pareigūnas

Reglamentas numato pareigą įmonėms, kuriose yra tvarkomi didelės apimties asmens duomenys ir dėl duomenų pobūdžio gali kilti didelis pavojus fizinį asmenų interesams (sveikatos duomenys priskirtini prie tokių), atlikti duomenų tvarkymo operacijų poveikio asmens duomenų apsaugai vertinimą.

Duomenų apsaugos pareigūnas turi būti paskirtas valdžios institucijose ir įmonėse, kurios tvarko asmens duomenis dideliu mastu (Reglamento 35 str.) Pavieniams gydytojams ši pareiga netaikoma, o nacionalinėms ligoninėms ir poliklinikoms – taikoma. Vidutinio dydžio klinikų pareiga atlikti duomenų tvarkymo operacijų poveikio asmens duomenų apsaugai vertinimą ir skirti duomenų apsaugos pareigūną turi būti vertinama individualiai, priklausomai nuo jos veiklos spektro ir masto.

Pasekmės

Už dabar galiojančių reikalavimų asmens duomenų apsaugai pažeidimus sveikatos priežiūros įstaigoms gali kilti pareiga atlyginti pacientams padarytus nuostolius, o jų vadovams arba už duomenų apsaugą atsakingiems asmenims gali būti skirtos baudos pagal LR administracinių nusižengimų kodeksą iki 1150 eurų.

Reglamentas sankcijas už asmens duomenų apsaugos reikalavimų nesilaikymą ženkliai padidina – pagal Reglamento 83 straipsnį, baudos už asmens duomenų tvarkymą be sutikimo, jų neišsaugojimą, perdavimą tretiesiems asmenims, nepranešimą apie duomenų apsaugos pažeidimus gali siekti net iki 20 000 000 eurų arba iki 4 procentų įmonės metinės apyvartos.

Žinoma, tikimės, kad maksimalios baudos bus skiriamos tik išskirtinių pažeidimų atvejais. Tačiau net ir vieno nepatenkinto paciento skundas gali inicijuoti įmonės veiklos tyrimą, todėl rekomenduojame susitvarkyti tiek teisinę bazę – dokumentus, tiek užtikrinti duomenų apsaugą nuo neteisėtus prieigos.

LAISVALAIKIS

Vytenis Almonaitis: „Atrodytume keistai, jei taptume „dabartistais“

Japonijos kendo meistrų delegacija VU kendo klube 2015 m.

Mažai kas žino, kad gydytojas odontologas ortopedas Vytenis Almonaitis dešimtmetį profesionaliai užsiima kendo kovos menu. Jau penkerius metus jis yra Vilniaus universiteto Studentų atstovybės kendo klubo vadovas. Vasario pabaigoje gydytojas Vytenis dalyvavo Baltijos šalių kendo čempionate, kuriame su Lietuvos komanda užėmė antrąją vietą ir gavo geriausios kovos apdovanojimą.

„Kendo yra japoniško fechtavimosi menas. O šiek tiek plačiau – tai tradicinės japonų kovos kardais pagrindu sukurta dvikovinė sporto šaka. Šiuolaikinio kendo šaknys glūdi senosiose japoniško kardo valdymo mokyklose“, – pristato pašnekovas. Pasak jo, kendo yra daugiau ne sportas, o menas. Kendo pagrindinis moto – kardo principais ugdyti žmogaus charakterį. Daugelis japonų, kurie praktikuoja kendo, sako, kad ir gyvenime taiko kendo principus. Tai yra labai socialus sportas, be partnerio juo neįmanoma užsiimti: „Vienas namuose kendo neatliksi, reikia partnerio, kad jaustum distanciją, jaustum akių kontaktą. Turi matyti, žiūrėti į akis. Tu semiesi tokios patirties, kokios šiame civilizuotame gyvenime jau sunku įgyti“, – pasakoja gydytojas.

Gilios istorinės šaknys

Japoniškas kardas yra japonų kultūros paveldas. Kadangi Japonija yra salynas, joje susiformavo unikali kultūra ir gana ilgai buvo naudojamas šaltasis ginklas. Japonijoje buvo išvystyta metalurgija ir kalvystė, samurajų luomas nešiojo kardus. Kai šaunamieji ginklai po truputį išstūmė šaltuosius ginklus, 1868 m. buvo uždrausta nešioti kardus. Kartus su pradėtais naudoti šaunamaisiais ginklais ėmė skliti ir Vakarų kultūra, todėl japonai svarstė, kaip išlaikyti kultūrinį paveldą. Kadangi tuo metu buvo įsikūrę nemažai kardo valdymo mokyklų, tai Vyriausybė pasiūlė šioms mokykloms ir seniesiems meistrams kardo valdymo technikas unifikuoti, norint išlaikyti kardo valdymo kultūros paveldą. Trijų didžiųjų kardo valdymo mokyklų pagrindu susiformavo kendo.

Iš pradžių kardo meno tikslai buvo aikomieji, tačiau pamažu pastebėta, jog treniruotės gali būti naudingos charakteriui ugdyti. Fechtavimas ir imtynės (kendo ir judo), kaip tautinio paveldo dalis, tapo vie-

na privalomų disciplinų Japonijos švietimo sistemoje, policijoje ir kariuomenės struktūrose. XX a. 6–7 dešimtmečiais šie kovos menai peržengė Tekančios saulės šalies ribas ir pradėjo plisti pasaulyje. Iš esmės tai – Japonijos kultūros sklaida.

XIX a. pabaigoje, panaikinus samurajų luomą, kardo valdymo menas buvo ties išnykimo riba, tačiau meistrų pastangomis kardo tradicija tapo prieinama daugeliui. Pasikeitus aplinkybėms, senieji kovos menų stiliai (koryu bujutsu) transformavosi į šiuolaikinius kovos menus (gendai budo), kuriuos galėjo praktikuoti ne tik uždaras karių ratas, bet visi šalies piliečiai. Senieji fechtavimo elementai buvo atrinkti, unifikuoti, įvestos kovos su šarvais taisyklės. Anksčiau kovos kardas buvo geležinis, kalvio nukaldintas, tačiau mokymuisi buvo naudojamas ažuolinis kardas. Nuo XX a. atsirado keturjuostis bambukinis kardas, nuo kurio prasidėjo kontaktinis sportas. Ši sporto šaka tapo varžybinė ir pamažu paplito visame pasaulyje.

Atsiradus bambukiniam kardui, pradėta kovoti dvikovose. Bambukinis kardas, vadinamas šinajumi, skirtas kontaktinei praktikai. Ažuolinis (bokuto) kardas yra naudojamas katoms, tai yra treniruotėms be kontakto. Kovoiant ažuoliniu kardu, jis stabdomas neliečiant partnerio. Atestacijos metu privaloma parodyti, kaip reikia daryti katas, o su šinajumi reikia parodyti, kaip kardą valdyti.

Kendo turi šešis mokinių (kyu) ir aštuonis meistrų laipsnius – danus. Mūsų pašnekovas gydytojas Vytenis – antro dano meistras. Lietuvoje aukščiausias yra ketvirtas danas. „Mūsų klube ketvirtą daną turi trys žmonės. Kendo galima užsiimti visa gyvenimą – tobulinti fechtavimą, igūdžius, siekti vis aukštesnio dano. Japonijoje pasiekti aštuntą daną yra realu, nes kendo pradeda mokytis nuo vaikystės.

Aš tikrai to nepasieksiu, nes per vėlai pradėjau treniruotis, juk kendo istorija Lietuvoje tesiekia dvyliką metų. Įsijungiau beveik nuo pat pradžių“, – pasakoja jau dešimtuosius metus kendo praktikuojantis gydytojas, vadovaujantis Vilniaus universiteto kendo klubui, kurio nariais dažniausiai tampa studentai. Kauno kendo klube yra ir vaikų grupių.

Tolima artima kultūra

Pašnekovas sako kartais svarstantis, ar neatsisakyti lietuviškumo, naudodamas kitos tautos kultūrinius produktus? „Tačiau ar aš tampa mažesniu lietuviu, jei einu pietauti į italų restoraną Vilniuje? Ar Vydūnas tapo mažesniu lietuviu, domėdamasis indų filosofija? Ar perimdami kitą kultūrą atsisakome lietuviškumo? Aš jaučiuosi praturtėjęs kultūriškai. Be to, japonų kultūra pamažu tampa bendrąja kultūra, ši kultūra suburia mus į bendruomenę ir galime siekti ne tik sportinių rezultatų. Mes atstovaujame Vilniaus universitetui, Lietuvai, kaip nacionalinė Lietuvos komanda atstovaujame šaliai Europos, pasaulio čempionatuose. Mūsų bendruomenė – lietuviai, kuriuos subūrė japonų kultūrinis produktas. Mums šis sportas padeda susiburti ir varžybose atstovauti savo šaliai. Manau, kad kuo daugiau bendruomenių visuomenėje turi tokį tikslą, tuo mūsų tapatybė tvirtesnė“, – pasakoja gydytojas.

Lietuvoje yra šeši kendo klubai, kuriuos jungia Lietuvos kendo asociacija. Apytiksliai Lietuvoje kendo praktikuoja 80 žmonių. Kendo mūsų šalyje turi nacionalinės sporto šakos statusą ir Lietuvos kendo asociacija formuoja Lietuvos nacionalinę kendo komandą. Vilniaus universiteto Studentų atstovybės kendo klubo nariai aktyviai dalyvauja nacionalinės komandos veikloje: regioninėse varžybose, Europos ir pasaulio čempionatuose.

Kendo renginių gausu. Juose kendo praktikuojantys žmonės iš įvairių pasaulio šalių susipažįsta vieni su kitais. Be to, Vilniaus universiteto kendo klubas treniruotėse dažnai sulaukia svečių: mainų programos studentų iš Japonijos, Vilniaus svečių, praktikuojančių kendo, kitų klubų kolegų. Per metus klube apsilanko 2–3 aukščiausios kategorijos kendo meistrų delegacijos iš Japonijos. 2016 m. klube lankėsi 20 studentų grupė iš Hitotsubashi universiteto kendo klubo (Japonija). Jau antri metai kendo įgūdžius tobulinti lietuviams padeda laikinai Lietuvoje gyvenantis 73 metų kendo meistras iš Japonijos p. Yoshiyuki Haga (7 dano kendo meistras).

Šiemet sausį Lietuvoje lankėsi Japonijos premjeras Shinzo Abe su žmona Akie Abe. Japonijos premjero žmona Akie Abe, lydima Japonijos ambasadoriaus Lietuvoje žmonos Michiko Shigeeda, susitiko su VU rektoriumi prof. A. Žukausku ir Orientalistikos centro studentais. Šia proga klubo atstovai Akvilė Zabaliūtė-Karaliūnė (Fizikos fakultetas) ir Vytenis Almonaitis (Odontologijos institutas) buvo pakviesti pademonstruoti kendo ir pristatyti VU kendo klubą aukštiems svečiams.

Kendo – gyvenimo būdas

„Mano profesija – odontologas, tad darbas susijęs su priverstine kūno padėtimi. Sulaukus 36 metų, buvo pradėjusios varginti „civilizacijos ligos“: pastovus nugaros skausmas, padidėjęs cukraus kiekis kraujyje, antsvoris. Tuo metu atradau kendo. Šiuo metu man 45 metai ir, manau, jog kendo puikiai padėjo susitvarkyti su sveikatos problemomis. Tik vėliau sužinojau, kad kendo yra vienas iš keleto kovos menų, kurių misija – charakterio ugdymas. Man kendo praktika – ne tik ta vieta, kur išliejame susikaupusį stresą, bet ir vieta, kur susiduri su pastoviais išūkiais, turi išmokyti valdyti savo emocines būsenas, vidinius konfliktus. Dvikovos menas leidžia išgyventi „čia ir dabar“ būseną, turi susikonzentruoti į esamą akimirką ir negalvoti, kas buvo ar bus. Tai leidžia išvysti save tokį, koks esi, ir pajusti savo stipriąsias ir silpnąsias puses“, – pasakoja „Odontologų rūmų žinių“ pašnekovas.

Vytenis Almonaitis pasakoja nuo vaikystės mėgęs sportą, tačiau baigęs studijas dėl didelio darbo krūvio neturėjo jam laiko. Dėl to, kaip ir daugeliui kolegų, išsivystė chroninis nugaros skausmas. Nugaros skausmų mechanizme ypač svarbūs gilieji raumenys, tad gydytojas Vytenis ieškojo tokio sporto, kuris padėtų stiprinti giluosius raumenis ir nebūtų nuobodus. Kendo padėjo susigrąžinti fizinį aktyvumą. Be to, šį sportą galima praktikuoti iki gilių senatvės.

Kadangi Vilniaus universitete buvo studentų, japoniško fechtavimosi entuziastų, įkurtas kendo klubas, tai jis mieliai prisijungė prie treniruočių. Dalis klubo narių – studentai, kita dalis – alumnai. Klubas visus suvienija. Gydytojas Vytenis Almonaitis – Vilniaus universiteto Odontologijos instituto darbuotojas ir pagal amžių vyriausias kendo klubo narys. Galbūt tai lėmė, kad 2013 m. jis pakeitė buvusį Vilniaus universiteto Studentų atstovybės kendo klubo vadovą ir iki šiol vadovauja klubui.

Klube yra keletas kolegų odontologų, tačiau kendo nepriklauso populiarioms sporto šakoms. Fechtuotojo įgūdžiams suformuoti reikia nemažai laiko, pastangų. Pradžioje pašnekovas lankė treniruotes 2 kartus per savaitę, kai kūnas sustiprėjo – 3 kartus, o šiuo metu treniruojasi 4 kartus per savaitę.

Gydytojo Vytenio Almonaičio žmona Rūta Almonaitienė – taip pat odontologė, mokslų daktarė, tačiau dėl darbo grafiko skirtumo jie negali sportuoti kartu. Daktarė reguliariai sportuoja, tačiau ne kendo. ►►

Europos kendo čempionatas Budapešte. 2017 m., Vengrija.

Europos kendo čempionatas Budapešte. 2017 m., Vengrija.

Su ponie Akie Abe ir prof. Artūru Žukausku.

◀ Svaioja aplankyti Japoniją

Japonijos kultūros sklaida Lietuvoje – gana didelė. Vilniuje kiekvieną mėnesį gausu japonų kultūros renginių. Kendo – Japonijos kultūros paveldas, betarpiškai susijęs su likusia šalies kultūra. Japonijoje kendo labai populiarus. Joje keli milijonai kendo entuziastų. Vaikai po pamokų, o suaugusieji laisvomis dienomis, renkasi treniruotis į kendo sales, vadinamas „dojo“. Užsiėmimų metu daromi įvairūs pratimai, mokomasi pagrindinių kirčių ir kitokių kardo valdymo technikų. Kaip teigia statistika, kendo pasaulyje užsiima iki 10 mln. žmonių.

Gydytojas Vytenis Almonaitis dar nebuvo Japonijoje, tačiau kendo padėjo šioje šalyje įsigyti nemažai draugų. Jis planuoja rugšėį su Lietuvos nacionaline kendo rinktine keliauti į Pasaulio kendo čempionatą Pietų Korėjoje, o prieš tai su klubo kolegomis planuoja aplankyti kendo tėvynę Japoniją.

Paklaustas, kaip šis sportas jam padeda darbe, pašnekovas sako, kad kendo leidžia realizuoti tas savybes, kurių negalėtų parodyti kasdieniniame gyvenime ar gydytojo darbe. „Sporto salėje gyvename „šių akimirką“: šaukiame, kertame, darome psichologinį ir fizinį spaudimą oponentui, kartais stengiamės dominuoti. Bet atrodytume keistai, jei darbe ar šeimoje taptume „dabartistais“, galvojančiais tik apie šią akimirką ar tik apie save“, – sako gydytojas odontologas ortopedas Vytenis Almonaitis.

Kai iš Japonijos atvažiuoja septintą–aštuntą dieną pasiekę meistrai, 10–20 žmonių delegacijoje vidutinis narių amžius – 70 metų. „Tai nėra sportas, tai yra sportu paverstas kovos menas. Jame esama sąsajų su dzenbudizmu, su kitomis sritimis, todėl visada atrandi, ką mokytis. Sportuojame basomis, man tai labai patrauklu: juk visos refleksinės zonos paduose. Dirbau visada stovėdamas, susilenkęs, nuolat kentėdavau skausmą. Gali laikytis ergonomikos principų, bet jeigu darbotvarkė nėra subalansuota (dirbi daugiau negu pusę dienos), atsiranda sveikatos problemų. Gali dirbdamas keisti pozą, tačiau, manau, daugelis kolegų tiesiog persidriba ir pervargsta. Kendo stovėseną privalo būti tiesi, priešininko centrą turi jausti, kardą laikyti per centrą. Kendo koreguoja stovėseną. Kitam žmogui gal prie širdies kitoks sportas, bet mano natūrali kovos menas labai tinka. Per pusantros valandos trunkančią treniruotę mano „akvariume“ vanduo gerai pasikeičia, prakaito išlieju pakankamai“, – pasakoja pašnekovas.

Bendravimas praturtina

Gydytojas Vytenis Almonaitis tvirtina, kad jei nori augti, tobulėti kaip kendo kovotojas, reikia tam skirti pakankamai laiko. Na, o kendo lauke daug pasiekę žmonės dažniausiai būna daug pasiekę ir gyvenime, tad bendravimas su kovotojais praturtina dvasiškai.

Paklaustas apie sporto ypatumus, gydytojas pasakoja, kad kendo įdomus tuo, kad kirčiai yra vokalizuoti: „Įkirsdamas tašką, tu turi garsiai sušukti, kur kirtai. Vienas įdomių kendo aspektų – sujungti kardą, kūną ir dvasią, viskas turi veikti kartu, tai reiškia, kad kerti ne rankomis, o visu kūnu. Tas principas nusakomas japoniškai posakiu *ki-ken-tai-ichi*, t. y. vokalizuoji, kerti į šalmą, garsiai ištari *men* ir trepteli koja, tai vadinama *fumikomi*, taip kirtis sukoncentruojamas į vieną tašką. Kendo, žiūrint iš šalies, labai triukšmingas kovos menas, daug riksmų. Kai kuriems žmonėms tai nepriimtina, jie jaučia barjerą, bet man tinka, nes galiu gerai išsirikauti. Paprastai tarient, visą dieną dirbęs tyliai, treniruotėje pailsiu, išsirikau“, – pasakoja pašnekovas.

Dalia Baliutavičiūtė

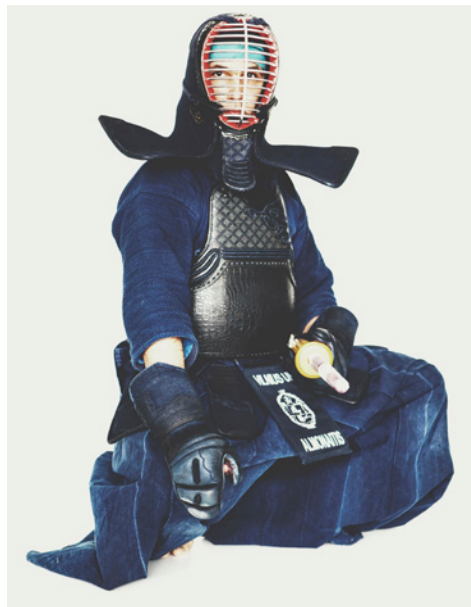
V. Almonaičio asmeninio albumo nuotraukos

Vilniaus Universiteto kendo klubas su Jo ekselencija Japonijos ambasadoriumi Toyoei Shigeeda. 2016 m. IX Lietuvos kendo čempionatas.

VU kendo klubo komanda vykstant į „Kcharkiv Cup“ varžybas. 2017 m., Ukraina.

Kendo apranga – įspūdinga.